UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Qvartvm Et Qvintvm Codicis Libr. Praelectiones / Additionibvs Philippi Decii ...

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Si certum petatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95990

Visual Library

vbi remittitur Epiſcopus ad papam. vide in.c.ij.de fal.vbi dz de-
tineri donec appareat veritas.do.Petr.ibi dubitauit, ſi delegatus
poſſit illud facere, qꝛ ille tex.loquitur in ordinario. Mod.ibi dicunt
qđ ordinarius poteſt eſſe delegatus.c.licet.de offi.ord.tu pōdera qꝛ
iura predicta loquunt̄ de remiſſione, ſed nō loquuntur de detentio-
ne perſonali. tamen videtur ibi fortius, qꝛ aperta falſitate remittetur. alias nō poſſit remittere. et ibi facit cap.qm̄. de teſti.i ver.feſtines adducere. a vbi teſtes remittuntur ad papā. ⁊ nihil dicitur de expēſis.vide bal. in.c.j.de teſti. vbi dicit ꝙ teſtes pducuntur a iudice ex ſuo officio, ⁊ expenſe fiunt de publico. And.Barb.

1 titur officio iudicis.vbi cōſideratur ꝙ hic lo-
quitur de expēſis que fiūt in ipſo actu mittēdi
tabellionē.⁊ dic ꝙ has expēſas facit ille q pe-
tit hoc fieri,vt.j.de teſti.l.qm̄ liberi.⁊ no.ſ.l.cū
ſepe.de erog.mil.anno.li.ij. Et ideo dicebam,
cum quidā appellaſſet ad regē,⁊ petebat ſe re
mitti ad curiā regis,⁊ oportebat ꝙ remittere-
tur cū cuſtodibus,ꝙ ipſe dz facere expenſas a
cuſtodibus.Quedā ſunt expēſe que veniūt ra-
tione victorie,⁊ tūc victori debēt refici.⁊ ſi fiāt
ſuper vno capitulo,reficiūtur ſtatim non expe
ctata diffinitiua ⁊ ita ſentit hic glo. Itē no ꝙ
dilatio pēdēs ſuper vno capitulo nō impedit
pceſſuz ſup alio diuerſo ⁊ ſeparato,nec officiū

Additio. Relatio officialis debet expectari. adde Bal.in.l. Iudices.in vlt.no.j.de fide inſtru.Io.fran.muſ.

a Expenſas. No.cuius expenſis appellās debet remitti ad curiam regis ſub cuſtodibus.vide in ſimili gl.in.c.nonnulli.in princi.de feu. Bal.ibi dicit reſpōdiſſe iuſtitiario Apulie, ꝙ delinquēs remittit̄ ad locum delicti expenſis petentis.vide ibi Hoſt.in.c.ſi. de ſequeſt.vbi dicit,quod ſequeſtratio fit per iudicem a quo, antequam appellatio ſit preſentata iudici ad quem.alle.iſtum tex.vide Bal.in.l. Imperatores.§.ſi.ff.de appel.vbi aliter loquitur.vide Doct in.d.c.ſi.⁊ in.c. preſentium.de teſti.dixi in.c.paſtoralis.de iudi.⁊ vide pro intellectu ca.de priore.⁊.c.peruenit.de appel.vbi remittitur ad curiam quis,vt intelligatur cuius expenſis.And.Barba.

Adde omnino Gerar.de pe.ſan.ſin.ſuo conſil. lxxviij.inci.quādo quis petit aliquid fieri.

b Inſinuata. Vide quod no.Imo.in.c.cum contingat.extra.eod.in pen.char.

c Tangantur. Not.ꝙ in dubio in iuramēto intelligitur,quod ſacre ſcrip.tangantur.⁊ vide gl.ſin.in cle.j.de here.que vult qđ vbi debent tangi euangelia,non ſufficit tangere alia ſcri.⁊ vide qđ no.in.c.ſi.de iura.cal.⁊ qđ.no.in.cle.j.de iureiu.And.Barba.

d Tu adde inquātū dicit,ꝙ in dubio intelligat̄ ꝙ ſacre ſcri.tāgantur.tu dic hoc verū in iuramēto ſolēni ex forma iur. vel ſtatuti introducto,vt plene notat iſte i rep.l.ij.char.vj.ver.ſed nunquid.ſi.de iureiur.alle.d.Imo.in.l.ait ptor.§ ſi ff.eo.ti. Fel.in.c. fraternitatis. poſt Pan.col.ſin.ver.⁊ aduerte.extra de teſti.⁊ dixi i apo.ad.Lanfr.poſt Bene. vadū in.c. qm̄ ꝯ falſam.§.teſtiū depoſitiones. nu.j.⁊ in ver. tactis ſac.extra de prob.in alijs aūt itroducit cōſuetudo:vt ſufficiat tangere aliā ſcri.qđ in.j.caſu nō ſufficeret.vt not.Ale.in.l.ait pretor. §.ſi.de iureiuran. ⁊ Cano. in.c.vt circa.⁊ ibi gl.in verſi.corporali. de ele.lib.vj.Cel.

e Modificari. Adde in fin.qđ not. Bal.in.l.cū falſa.ſ.de iur.⁊ fac. igno.⁊ Bar.in.l.Labeo.ff.de ſup.leg.

f Sciēdū. No.negatiuā probari p inſpectionē ſcripture.vide Bar. in.l.hi q ad ciuilia.j.de app.⁊ hic videt̄.⁊.l.in illa.ff.de ver.ob.Bal. in.l.actor.j.de proba.Ang.in.l.ſi bine.de iniuſt.rup.teſt.vide Bar.in conſi.incip.Martin⁹ de eugubio.⁊ vide gl.⁊ Doc.in.l.iij.ſ.de erro. aduo.gl.⁊ Bar.in.l.Pantonius.§.rei perduellionis.ff.de acq.here. ⁊.l.is pōt.ij.circa fi.⁊ Flo.in.c.ij.de prob.vide qđ no.in.c.j.de cle.nō reſi per Doct.qđ probatur ſi quis nō reſideat in beneficio,ſi diligenter inquireretur in loco, nec reperit̄ reſidere, facit qđ not.in.c.quoniā,vt lit.non conte.vide que dixi,in ca. bone.el.j.de elec.⁊ in.c. cum eccleſia ſutrina.de cau. poſ.vide etiā ibi Bal.⁊ i.l. cū i teſtamēto.C. de teſta. mili.in.l.iij.ſ.de erro.aduocat.in.c.cum contingat. de reſcri. ⁊.c.ſi.de eo qui mit.in poſſ.⁊ dicit gl.Bal.⁊ alij i.c.ſi.de cal.⁊.c.inter dilectos.de exceſ.prela.⁊ vide elegans cōſi.Bar.inci.Martinus de eugubio.quod eſt tertiū in ordine meo.vbi cōſuluit quomodo probatur iſta negatiua.⁊ Bar.in conſi.xlj.inci. Interim in.c.j.de li.cōte. vbi probatur negatiua per ſcripturam.c. dudū.el.ij.de elec.c.ſin.de fal.⁊ facit.c.auditis.de in inte.reſti.vbi do.Ant.colligit ꝙ negatiua dicit̄ probari inſpecta ſcrip. ⁊ vide Baldum,in.l.ij.ſ.de erro.aduo. ⁊.l.eū qui iuraſſe.§.ſi pater. de iureiu.⁊ tex.opp.l.Semproni⁹ proculo.de leg.ij. Fallit in.c.cum Io.de fid.inſtr.And.Barb.

g Reiterabilis. quis enim non preſumit̄ niſi ſemel teſtatus.⁊ vide qđ no. Bar.⁊ Doct. in.l.ij.j.de bon.poſſ.ſm tabu.in.l.heredes palam.in princ.ff.de teſta.⁊ p eo qđ hic dicit̄,eſt tex. ⁊ ibi etiam Bal. in fi.⁊ gl.⁊ ibi Bar. in.l.omniū.j.de teſta.⁊ an quis preſumatur deceſſiſſe inteſtatus vide Roma.in.l.ſi emancipati.j.de colla.

h Mutuū naturale quid ſit,⁊ idē quid ciuile. Et an reperiat̄,vide ſi

iudicis ꝯquieſcit. Itē no.tex.mirabilē.ibi, poſtq̄.ꝙ añ relationē
Iudex q expectat relationē officialis,nil dz ſup eo inouare,ſz dz ex-
pectare pri⁹ referri.h̄ ponit Bar.ff.de cōdi.⁊ demō.l. multū itereſt.

§. In omnibus. Secūda qualitatē perſonarum Iudex cōpellit ad comparendū in
indicio perſonaliter,vel mittit ad domū. Itē lex noua in dubio
1 nō preſumit̄ corrigere lege veterē.h.d. † No. ſup ver.in domib⁹,
ꝙ acta poſſunt fieri ex cauſa in domo priuata,⁊ p hoc conſului ꝙ ſi
donatio fit corā poteſtate in domo donatoris,qꝛ forte erat infirm⁹
b vel nobilis pſona,ꝙ iſta donatio dr̄ inſinuata b ppter preſentiam offi
cialis ibidem pro tribunali ſedentis,⁊ decreta interponentis. pre-
ſertim qꝛ hoc eſt voluntarie iuriſd.facit qđ no.in.c.cum Epiſcopus.
2 de offi.ord.lib.vj. † No.ſup verbo iſto,ſacris ſcrip. ꝙ in dubio qñ
c iuramentū defert̄,intelligitur ꝙ corporaliter ſacre ſcrip. tangan.c
vt no.in.c.j.de here.in clemē. No.ſup verbo oratoris, quod in ec-
cleſia poſſunt preſtari iuramēta etiā iudicialia ex cā.puta qꝛ eſt mu-
lier,⁊ alibi nō eſſet ei honeſtus loc⁹,⁊ hoc verū.qꝛ iſta iura nō requi
rūt morā tēporis,per quā poſſet impediri diuinū officiū,⁊ qꝛ iura-
d mentū d eſt quid ſpirituale.dic vt.ſ.de ſacr.ſan.ecc.l.ij. per hoc po-
teſt reſponderi ad.c.j.de iniur.

1 ☞ Cauſa vltime voluntatis falſo iuramento deciſa,retractatur.
2 Cauſa deciſa pretextu periurij,an poſſit retractari?
3 An negatiua poſſit probari?

Lex decimatertia.

1 Cum quis legatum. † Iſta ē no.⁊ facilis lex,⁊ hoc intēdit. Cauſa vltime volūtatis falſo iuramēto deciſa,retractat̄ veritate reperta,⁊ in cā executionis teſtamēti poteſt obijci legis falcidie beneficiū. h.d.no. Modo aduertatis domini ad caſuz in terminis,⁊ audite eū. In tex.ibi,vtpote.l.tāq̄. ⁊ diuidit̄ in partes duas.nā in prima mouet duas queſtiōes.in ſe-
cūda eas ſoluit per ordinē.ſecūda ibi,nobis. In prima qōne ⁊ de-
ciſione iuramētū retractat̄,in ſecūda executio moderat̄. Et pmitte
2 ad euidētiā.ꝙ periuriū eſt mēdaciū iuramento firmatum. † Sec.
pretextu piurij cauſam deciſam etiā poſt executionē retractari. Se-
e cundo no.negatiuā pbari. Tertio no.iuramētū modificari. e Nā
quis incidat in periurium a lege interpretari. Nā ſi legatarius iurat
ſibi deberi,intelligit̄ ſalua falcidia,qꝛ ſic preciſe intelligitur eſſe per
iurus.ſimile extra de teſti.c.cū tu ſili. Op.de leg.j.ſ.cod.Sol.hic
ſpeciale.rōnes autē ſpecialitatis reddunt̄ in gl.⁊ in tex.vlti reſpo
Secundo op.nā iuramentū hz vim ſententie late precedentibus
probationibus.vt.ff.eo.l.ſed ⁊ ſi poſſ.§.ſi.ergo nō retractatur.Sol.
vt.ſ.qꝛ ſpeciale fauore vltime volūtatis nō circūueniēde nec falſi-
ficande. Tertio op.iſta exceptio.l.fal. eſt perēptoria ſecūdū gl.
id eſt,quatenus abſorbet legatū.ff.ad l.fal.l.lineas margaritarum.
ergo non pōt opponi poſt ſniam,ſeu poſt iuramētū. Sol. quedam
ſunt exce.que concurrūt cū veritate pronuntiari. ⁊ iſte non excludū-
tur per ſententiā:cum oriantur ex eadē veritate,⁊ ex eadem radice:
vt hic,qꝛ ex veritate legati oritur beneficiūz heredi.facit.ff.de cōdi.
l.cum fideicommiſſum.quedā ſunt exceptiones. que excludunt per
veritatē pronūtiari,⁊ iſte nō poſſunt poſtea opponi, ⁊ ita loquitur
3 cōtrariū. † Quarto op.ꝙ negatiua nō poſſit pbari p rerū naturā
id eſt,p naturales ſenſus.j.de proba.l.actor.Solu.hic erat negatiua
coarctata,vñ no.ꝙ aliqñ negatiua pōt p inſpectionē oculorū pbari
vt iſta negatiua,tu nō es in teſtō deſcript⁹,tu nō es in matricula ma-
triculat⁹,tu nō es deſcript⁹ in eſtimo,tu nō es deſcript⁹ inter ſolu-
tes gabellā:nā hoc apparet ſolutione,⁊ in libro ſolutiū. vt hic.⁊.l.
de exa.tri.l.j.li.x.⁊.ff.de pb.l.cū de lege. qñ ergo affirmatiua venit
pbāda p certā ſcripturā,negatiua pbāda venit per eandē ſcripturā.
f ⁊ ſic p viſum pbat̄ non viſum. Ubi eſt breuiter ſciendum f ꝙ qū-
dam negatiua pbatur per ſenſus corporis remouētes affirmatiuā a
ſubiecto,⁊ hoc dupliciter.l.p remotionē.verbi gratia. iſta nō eſt ci-
catrix: qꝛ a ſubiecto remouet̄ cicatrix.vt.ff.de ferijs.l.ij. Quedā
enim negatiua pbatur per oppoſitū:verbi gratia:iſtud nō eſt albū,
qꝛ video ꝙ eſt nigrū.iſte ſon⁹ nō eſt alt⁹:qꝛ audio qđ ē baſſus. Iſta
res nō eſt aſpera:qꝛ tāgo qđ lenis ſit. Iſta res nō eſt putrida:qꝛ eſt
odoratu grata. Iſta res nō eſt amara,qꝛ eſt guſtu dulcis.⁊ ſic habes
diſcurſus p oēs ſenſus,q negat aliquā qualitatē in materia. Ulti-
g mo op.ꝙ facere teſtamētū non eſt actus reiterabilis. g ⁊ oſt.ſā vna
ſcriptura,nō ſequit̄,ergo nō eſt alia. Rñdeo ꝙ nō pſumitur reiteratio,vñ ꝙ vnicū reperit̄,vnicū tm̄ eſſe cenſet̄,alias pſumeret̄ facta iter-
tum,ꝙ eſt impoſſibile,⁊ adde quod no.in.l.j.§.j.de iti.actuq; priua.

Rubrica.

Si certum petatur.

1 ☞ Impletio in mutuo quotuplex ſit?
2 Actio quotuplex oritur ex contractu mutui?
3 Actio ex mutuo,an pariat condictionē generalem, vel ſpecialem?
4 Deinde arguit contra predicta.

Cōtinua vt in gl. Circa iſtā rubricam quero,quotuplex eſt mu-
tuū:gl.dicit ꝙ triplex.ff.e.l.ij.§ ſi.l.de reb⁹, verbis,⁊ literis. mutuū ciuile
h re appellat̄ mutuū h naturale,mutuū verbis appellat̄ mutuū ciuile natura

natura cooperãte, mutuum chirographo, appellat mutuum ſimpli
citer, cui non cooperat natura, ſed fictio. tu dic aut loqueris de mu
tuo ciuili. aut de mutuo, id eſt, cõtractu mutui. ſi quidē tu loqueris
de mutuo ciuili: eſt duplex, vnū qꝫ ſtat in ſe, ⁊ nō diſgreditur ad ſim
plicem. aliud quod diſgredit ad ſimplicem, vt. l. ſi ita. cum. l. ſeq. ff. de
nona. Unde numeratio quandoqꝫ fit intrãſitiue, quãdo ſtat in ſuis
meris finibus, ⁊ nō tranſit in contractum verborum. quandoqꝫ trã
ſitiue, quando implet contractum verborū. ſi vero tu loqueris quo
tuplex eſt contractus mutui, non eſt niſi vnus. ſ. re. vt inſti. q mo. re.
contrah. ob. poſt prin. vbi autem interuenit ſtipula. eſt cõtract⁹ ver
borum vbi interuenit chirographū: eſt cõtractus literarum, vt. ī. de
1 non nu. pe. l. cū vltra. ⁊ inſt. de lite. obl. ¶ † Secundo q̄ro. quotuplex
ſit impletio in mutuo. rñ. eſt triplex. nā eſt impletio numerationis,
eſt impletio ſtipu. ⁊ impletio confeſſionis in chirographū inducte,
implet autē numeratio per dominiȷ̄ trãſlationē, vel eqpollēs, vt. ff.
eo. l. iȷ. §. appellata. Stipulatio autē implet p ſimplicē numerationē,
vt. ī. eo. l. iȷ. etiã dominio nō tranſlato. cōfeſſio autē chirographum
implent tēpore, qd̄ ſuccedit loco numerationis, vt. ī. de non nu. pe. l.
2 in cõtractibus. ¶ † Tertio quero. quotuplex actio oriat ex ꝯtractu
mutui: gl. dicit, qꝫ ex mutuo naturali oriunt due actiones. ſ. certi cō
dictio ſpecialis, ⁊ certi cōdictio generalis ex mutuo. ita tenēt gl. hic
⁊ in ru. ff. eo. l. certi cōdictio. ⁊ inſti. quib. mo. re. cõtrah. ob. §. j. cõtra
riū vero tenet gl. qꝫ nō oriatur niſi vna. ſ. generalis. vt. l. quoties. de
3 preſcr. ver. ⁊ hãc opi. tenēt Pe. ⁊ Cy. hic ⁊ plures aliȷ mod. ¶ † Nūc
arguo pro ⁊ cõtra. Primo: qꝫ oriatur certi condi. generalis, hoc eſt
omnibus preſuppoſitū, nec hoc poſſet negari. q⁊ eſt text. ff. eo. l. certi
condictio. §. quoniam. ¶ Remanet ergo dubiū ſolum de ſpeciali, et
qd̄ oriat certi condi. ſpecialis, probatur. Primo, q⁊ genus nō exclu
dit ſuã ſpeciē. habes. ff. de adopt. l. j. ff. de leg. iȷ. l. ſi quid earū. §. in
ter emptū. Secundo, q⁊ prouiſio generalis nō excludit ſpeciale, ſed
magis econtra: vt. ff. de penis. l. ſanctio legū. Tertio, q⁊ nō eſt ratio
quare aliȷ contractus magis ſpecificent ſibi actiones quã mutuum.
¶ Quarto, q⁊ mutuū eſt ad inſtar cōdictionis indebit. Sed condi.
inde. ſpecialis eſt. ergo ⁊ cōdictio mutui. Quinto, q⁊ in mutuo repe
a ritur duplex materia. ſ. generalis inquãtū eſt[a] creditum: ⁊ ſpecialis,
inquantū eſt mutuū. ⁊ ideo nō mirū ſi ex generali materia habemus
actionē generalem, ⁊ ex ſpeciali ſpecialē vt ſic ex eodem facto ſub di
uerſis intellectibus oriant plures actionū forme, ſicut homo ex for
ma generali eſt animal, ⁊ ex forma ſpeciali eſt rationale, ⁊ homo in
vtraqꝫ ratione dicit de homine ⁊ animali. ¶ Ultimo pro ꝯcluſione
4 videt tex. ad literam. in inſti. quib. mo. re. cõtrahi. ob. §. j. ¶ † In cō
trariū arguitur ſic diuerſitas actionū cognoſcit ex diuerſitate prin
cipiorum, preſertim quãdo principia ſunt natiua. ff. de pac. l. Iuriſ
gen. §. j. ſed hic nō eſt niſi vnū principiū, ergo vna actio. ff. de procu.
l. licet. §. ea obligatio. Secūdo arguitur ſic: differentia actionum co
gnoſcitur per media, que applicant actionē concluſioni. vt. ff. de do
lo. l. non debet. ⁊ l. heredibus. ſed hic nō eſt niſi vnum mediū conclu
dendi ⁊c. Tertio ſic. euitanda eſt inculcatio ⁊ ſuperfluitas actionū.
ff. de cal. l. j. §. ñ. Sed hic eſſet inculcatio ⁊ ſuperfluitas, cui⁹ plurali
tas nullius eſſet effect⁹. ergo ⁊c. Itē que nō differūt principio, neqꝫ
fine, ſunt vnū ⁊ idē. Quinto ⁊ vltimo, q⁊ lex loquit de certi cōdi. in
ſingulari, ⁊ nō in plurali, ⁊ dicit qꝫ iſta ſufficit in mutuo, vt. d. §. qm̄.
¶ Nō ob. qꝫ ex aliȷs ꝯctibus oriat actio ſpecialis, ⁊ nō eſt eiuſdē no
mē, nec qualitas eius ſpecialis cum illa generali, vt plene no. ī. l. cer
ti cōdictio. in gl. magna. ¶ Quid dicem⁹: Bar. tȝ qꝫ ſint due, ⁊ dicit
qꝫ in generali cōcludit q⁊ p creditū: vt. ff. eo. l. j. in ſpeciali q⁊ p mu
tuū. nã illud qd̄ certū eſt, nō oportet exprimi, cū apparet ex re peti
ta. Itē dt̄ ipſe qꝫ generalis certi cōdi. nō orit ante diē. ſed ſpecialis
ſic, vt. d. l. certi cōdi. qd̄ rediculū eſt. cū vtraqꝫ oriat ex potētia ei⁹ pſi
ſtētis materie, vnde nō pri⁹ īfluit in vnã, qꝫ in alterã, ⁊ tñ pōt ſaluari
tex. in. l. certi cōdi. qꝫ ante diē nō orit actio: q⁊ verū eſt qñ dies appo
nit ad natiuitatē cõtract⁹. verbi gratia. numero tibi hodie, ita vt in
cipiat eſſe mutuū cras. facit qd̄ no. ff. de verb. ob. l. triticum. Sed qñ
dies adiȷcit ad executionē cõtract⁹, tūc īterim naſcit actio, vt. ff. mã.
l. qui mãdatū. ¶ Finaliter in q̄ſtiōe ꝓpoſita, dico duas eſſe actiões.
vnã ex genere, q⁊ mutuū eſt ꝯuētio. l. j. §. cōuētionis. ff. de pac. alterã
ex differētiȷs. q⁊ eſt puilegiat⁹ cõtract⁹, differētiã eſſe in hoc: q⁊ qui
intētat actionē ſpecialē, intētat cū ſingularib⁹ p̄ceptis, vt in. l. ſingu
laria. ff. e. Sed q intētat generalē, videt ſe aſtringere in dubio ad re
gularia p̄cepta, nō ad ſingularia. ⁊ ideo nō poſſet ꝓſequi fictas actio
nes. ⁊ hoc ſentit gl. noſtre rubri. ergo ꝓcedit iſte libell⁹: ītēto actio
nē mutui ſpecialē: q⁊ ita vȝ iſta ceſſio. cedo actionē mutui ſpecialē, ſi
eſt in rerū natura. ¶ Itē plus dico, qꝫ ſi nō reperiret ſpãlis valeret,
q⁊ intelligeret de ſpãli. i. indiuiduali. ⁊ ſic de ſpecie ſpecialiſſima, ⁊
eſſet ſenſus, cedo actionē ſpecialē, id eſt, ſingulariter mihi cōpetētē.

¶ Lex prima.

Neque. ¶ Onera hereditaria inter heredes pro he
reditariȷs portionibus diuiduntur, etiã ſi in
prelegatis ſit inequalitas. h. d. no. ¶ Diuidit in duas par
tes. in prima reprobatur ſupplicatio. in ſecunda tacite obiurgatur
ſupplicanti. ſecunda ibi, qd̄ nec. ¶ Not. primo
quod dixi in ſummario. ¶ Scd̄o no. qꝫ q facit
aliquid, ſciēdū eſt cur faciat. ¶ Quero de ra
tione huius. l. ⁊ dic qd̄ eſt triplex ratio. vt in
gl. vnam collige ex gl. qꝫ ſicut legata abſorbent
ere alieno, ⁊ nō debentur niſi creditoribus ſa
1 tiſfacto, ita prelegata. ¶ † Extra no. de oneri
bus, q onera q̄ imponunt ꝓpter repreſenta
tionē pſone, diuidūtur īter heredes p portio
nibus hereditariȷs. ſecus ſi debeãtur propter
repreſentationē alicuius rei. vt. ff. de iud. l. ſi fi
deicō. § tractatum. ⁊ adde qd̄ not. per Dy. ff.
ad. l. fal. l. qui fundum. §. ſi tu ex parte.

1 ☞ Stipulatio plus operatur. quã dominiū.
2 Accipiens mutuum ſine ſtipulatione perſo
ne, an poſſit referre queſtionem dominiȷ:
3 Ceſſio, que debet fieri ſecundum diſpoſitionē
huius. l. quo iure petatur:

¶ Lex ſecunda.

Quãuis pecuniaȝ
⁊c. Iſta eſt notabilis lex. qui pecu
b niam alienã ſuo nomine[b] mutuat:
ſibi ſtipulãdo ius querit, qd̄ cedere tenet. h. d.
habet duo dicta. primū. de acquiſitiōe actiōis:
1 ſm̄ de eius ceſſiōe. iȷ. ibi. quã pecuniã. ¶ † No.
hic qꝫ plus operat ſtipulatio, qꝫ dñiuȝ. ¶ Itē
no. ſtip. ſola numeratiōe impleri, ⁊ abſqꝫ trãſla
tiōe dñiȷ. ¶ Itē no. de actio. ced. ⁊ i iſtis actio a
nib⁹ nō puto cōcurrere alios creditores: q⁊ ſu
munt originē a dño ceſſionariȷ. vt. ff. de priui.
cre. l. ſi vētri. §. in bonis. ¶ Opp. qꝫ iſte nume
rator nō acqrit ius ſibi: ſed dño pecunie. vt. ff.
e. l. certi cōdictio. §. ſi nūmos. Sol. ibi numera
uit noīe dñi, hic noīe ſuo, ⁊ ita ſtipulatus. eſt. b
¶ Secūdo op. qꝫ ex iſta ſtip. nō agat, q⁊ iſta ſti
pu. eſt ſine cã. vt. ff. de excep. do. l. iȷ. §. circa. So.
ibi eſt cū cã, q⁊ pro cauſa ſtipulationis ſufficit
ſola numeratio facti ſm̄ Cy. hoc videm⁹ qñqꝫ
in liberatione, vt no. in. l. Iteratius. ff. de cōdi.
inde. ⁊ extra de iureiur. c. debitores. per Inn.
¶ Tertio opp. qꝫ etiã ſi qs ſtipulat dño, non
queratur ſibi. vt. ff. eo. l. certi ꝯdictio. §. quoniã.
⁊ de verb. ob. l. ſi ita ſtipulat⁹. §. Chryſogon⁹.
Solu. fateor quod non queritur ei ex ſtipula
tione, q⁊ ſtip. nō cõtrahitur inter abſentes. niſi
ſtip. eſſet rite cōcepta ſm̄ formã iuris traditã:
vt in. l. hmōi. in prin. de le. . §. iȷ. ¶ Quarto op.
qꝫ iſte numerator nō tenebat cedere: q⁊ nō geſ
ſit ei⁹ noīe: ⁊ ſic dñs nō pōt ratificare, vt. ff. de
neg. ge. l. ſi pupilli. §. ſed ſi ego. Sol. hic ratifica
uit in ſubſidiū pecunia cōſumpta. ⁊ ſic eſt rati
ficatio regularis ſm̄ glo. ⁊ hoc eſt neceſſe. ſiue
petat ceſſio p actionē ne. ge. ſiue alio remedio
qd̄ eſt no, vnde ſiue ratificatio inferat actionē
neg. ge. ſiue in alio agēdi genere, hȝ locū. l. ma
ter. C. de rei vē. ⁊ adde qd̄ not. in. l. j. ff. de diſt.
pig. Et qꝫ eſt diſtinguēdū vtrū illud idē ſit ei⁹
qui accepit aut nō: ſi nō, de dolo nō excepit: ſȝ
ſi pecunia eſt ꝓpria excipiētis, bene exciperet.
2 ar. de le. iȷ. l. cū qs decedens. in prin. ¶ † Mo
do queritur hic vtrum ille qui accepit mutuū
ſine ſtipulatione perſone poſſit referre q̄ſtio
nem dominiȷ. Quidam dicunt quod nō: vt. ī. c
c eo. l. non vnde Aliȷ dicūt[c] qꝫ ſic. ⁊ hoc appro
bat hic Cy. ⁊ ſi iudicis ille q habet cãm ab ali
quo nō poteſt ei referre queſtionem dominiȷ.
Reſpōdeo iſtud eſt verū, niſi agens ex natu
ra contractus teneatur ad tranſlationē domi
niȷ. Tu finaliter dicas qd̄ ſi accipiens aſſumat
in ſe onus ꝓbandi, auditur alias, nō. q⁊ preſu
mitur propria pecunia numerantis: vt. l. ſi vē
tri. §. fi. ff. de pri. cre. ⁊. ī. ne vxor p marito. l. ob
3 maritorū. in glo. ¶ † Modo reuertor ad glo.
⁊ q̄ro quo iure petitur iſta ceſſio. Reſpō. per
actionē nego. geſt. vbi nulla alia competit; q⁊
non preceſſit alius contractus allegatus per
actionē ex preãbulabo cõtractu. ¶ Ulteri⁹ q̄
ro quis prefertur, an dñs vēdicans pecuniam

placet p me in. l.
iȷ. §. creditum. ff. ſi
cert. pe. vbi plene
dixi. ⁊ alia multa
ad hunc locū val
de conducētia. ⁊
quotuplex ⁊ quot
modis dicat, ha
bes ibidem in. §.
fi. bonã glo. ⁊ per
Bartol. ⁊ adde
Alexan. in. l. ſi ita
ſtipulat. fuero. §.
Chryſogonus. ff.
de ver. obl. in. iiȷ.
col. qui dicit du
plex tãtū eſſe, na
turale ⁊ ciuile, et
idem dixi vbi ſu
pra. Et ad id qd̄
dicit Bal. re, ver
bis, chyrogra
pho cõtrahi mu
tuum. vide pul
chre per Soci. in
conſi. clxxj. incip.
diu. ver. preterea
aliud. parte. iȷ.
Phi. Deci.
a Creditum qua
liter a mutuo dif
ferat, vide p me
in. l. iȷ. §. creditum
ff. ſi cert. pet.
Philip. Dec.
b ¶ Suo nomine.
Ad hanc. l. adde
l. ⁊ ſi frater. ⁊ ibi
Bal. ī. de pign. ⁊
ibi qd ſi pecuniã
meam meo nomi
ne mutuaſti, ⁊ pi
gnus meo nomi
ne accepiſti.
Additio.
¶ Hoc poſſet p
cedere qñ pecu
nia nō eſſet ꝯſum
pta: ⁊ ſic dñium
erat penes ipſuȝ
ceſſionariū. ſed ſi
eſſet conſumpta,
⁊ ſic dñium eſſet
tranſlatū in reci
piente mutuum.
l. nam ⁊ ſi fur. ⁊. l.
ſi a furioſo. ff. eo.
tunc putare cre
ditores cōcurre
re. per no. p Bal.
in. l. incēdium. in
fi. ī. e. in. q. fi. verſi.
expedit ſcire ⁊c.
Io. francil. mnſ.
c ¶ Aliȷ. dicūt. Ui
de lati⁹ per Cy.
hic.

a ¶ Competere. No. exercitiū quod non competit mandanti, compe
tit mandatario. vide gl. no. in. c. j. de iure pat. in. vj. And. Barba.
b ¶ Tabellio. No. ſi tabellio ſtipulatur vt publica perſona ꝓ aliquo,
illo non habente ratum, non aget tabellio: q: ad eū nō poteſt ſuo no
mine pertinere. And. Barba.
c ¶ Ratificāt. No.
mercatores vidē
tur acceptare lite
ras, ſi nō ꝯdicāt,
ſed ratificāt. Idē
dicit Ang. in. l. ſi
filiusfa. ff. ad ma-
ce. And. Barba.
☞ Adde Bart.
in. l. quo enim. §. j.
ff. rem rat. ha. pro
quo eſt tex. ī alle.
l. ſi filiusfa. la. ij. ꝛ
in cle. j. de ꝓcu. ꝑ
quo facit tex. in. l.
Publi. in fi. ꝛ ibi
bo. gl. ff. depo. de
quo vid omnino
Ma. in ſing. ſuo.
xxij. incip. no. mi-
rabilem modum.
Celſus.
d ¶ Prima. In
hoc eſt cōſideran
dum eſſe petitio-
nē formādā. ꝛ vid
Bal. in. l. genera-
liter. in. ix. q. ſ. de
nō nu. pe. ꝛ Imo.
in. l. ſi ita ſtipula-
tus. §. Chryſogo
nus. ff. de V. obli.
e ¶ Societati. dic
ꝙ ſi ſunt ſocij om
nium bonoꝝ, vel
in illa re ſup qua
eſt facta ſtipu. te-
neat: q: de omni
eo qd acquirit, ſo
cius habitur⁹ eſt
partem. ꝛ ſi ſoci⁹
nō acqreret, ſꝫ ſi-
bi partē tātū ac-
greret: ſocijs illā
partē cōicare cō-
pelleretur. ꝛ ſic vi
deꝛ ꝙ ſua itereſt
qd valeat ſti. l. j. ꝛ
l. ſti. iſta. §. ſi quis
inſulā. ff. de verb.
obl. ꝛ hic adde. l.
ſi vn⁹ ex ſocijs. ff.
de ſer. ruſti. pred.
☞ Ego dico ꝙ li
cet iſta lex cū te.
ſ. e. dicat ꝙ ſoci⁹
preſumiꝛ contra-
here nomine cō-
muni: q: quicqd
vnus facit, aliter
facere videꝛ, Ro.
in. l. de pupillo. §.
ſi plurium. ff. de
no. ope. nun. ꝛ ibi
Alex. idē tamē
Alex. in. l. ij. §. ex
his. col. pen. ff. de
verb. obli. dicit ꝙ
ſi aliquis ſtipuleꝛ
ſibi ꝛ facio ſuo,
non valet ſtipula
tio in pſona ſua.
pro qua alle. text.
quem ad hoc di-
cit eſſe ſingu. in. l.

extātē, an ſtipulator. Reſpō. ꝙ dn̄s: vt. l. j. §. ij.
de ſti. ſer. ꝛ reſtituta pecunia dn̄o ſtipulator re
pelliꝛ: vt. l. bona fides. ff. depo. ¶ Itē queriꝛ.
pone ꝙ nō interuenit ſtipulatio, ille q recipit
nō vult cōſumere, vtrum poterit cōueniri ac ſi
conſumpſiſſet? gl. dicit ſic. niſi habeat iuſtā cau
ſam nō conſumēdi: vt q: ſit ei a domino prote
ſtatum non tamen allegat bonas. ll. ꝛ ideo tu
ad hoc alle. l. ſi oleum. de dolo. de ꝯhē. empti.
l. Labeo. de. l. cōmiſ. l. mulier. ff. ad treb. l. he-
res cum debuerat. in fi. de iſtis queſtionibus
etiam no. ff. eod. l. nam ꝛ ſi fur.

¶ Lex tertia.

EOs. ¶ Qui officiū in ꝓuin-
cia adminiſtrat, fen⁹ ex-
ercere nō pōt. de iſta materia offi-
cialium. dic vt. ſ. eo. l. pe.

1 ☞ Contrahens vt nudus miniſter, agit tamē
ex cauſa commodum non ſentiens.
2 Ubi negotium eſt alicuius re ipſa, repudiatio
non impedit naſci actionem.
3 Actus agentium non operantur vltra eorum
intentionem.
4 Approbare an quis teneaꝛ quod vtiliter ge-
ſtum eſt?
5 Stipulatus nomine alterius, an poſſit agere?
6 Dominus, qui non improbat contractum fa-
ctum nomine ſuo, an videatur approbare vel
reprobare?
7 Cōcubinationes ſunt ſuper hac lege, que hic ꝑ
ordinem ponuntur. 8. 9. 10. 12.
11 Actio debet formari iuxta cauſam ſuam. po-
nit exemplum.

¶ Lex quarta.

SI abſentis. ¶ Qui
noīe do
mini mutuat, ſi dn̄s nomē debito-
ris ratū nō habet, agit actione mā
dati, vel vtili, abſqꝫ ceſſiōe. h. d. ꝛ eſt notabilis
lex. ꝛ diuidiꝛ in duas partes. In prima parte
loquitur interueniēte ceſſione, ſeu mādato in
rem ſuam. In ſecūda eodē nō interueniēte. ſe-
1 cunda ibi. Idē ꝛc. ¶ † No. ꝙ ille qui contraxit
vt nudus miniſter, agit tamē ex cauſa non cō-
modū ſentiens. ¶ Secūdo no. ꝙ ex cōtractu
irreprobato qs pōt cedere actionē. ¶ Tertio
no. ex iuris ceſſiōe queri vtilē iure ordinario:
ſed vbi nō eſt ius ceſſuꝫ, datur vtilis iure ſub-
ſidiario, ꝛ eſt datiua, ꝛ nō natiua. Antequā ve
niam ad materiā generalem, venio ad mate-
riam ſpecialē huius legis. ¶ Et op. diciꝛ hic,
ꝙ dominus reprobat cōtractū, ꝛ cedit ſeu mā-
dat actionē ex eo contractu. Contra. iſtud eſt
impoſſibile. nā reprobando contractum, actio
non oritur ſibi ex eo. vt. ff. de ſol. l. diſpēſatorē,
ſi actio ſibi nō oritur: ergo eam mandare non
poteſt. ff. de ſol. l. Modeſtin⁹. Sol dicunt qui-
dā ꝙ hic actio erat orta: q: iā approbauerat.
tn̄ q: erat minor, erat in inte. reſti. ad reprobā-
dū nomen. In integrū etiā reſtitutio nō ener-
uat funditus ius queſitū, ſed operaꝛ ne mino-
ri preiudicetur: vt no. ff. de min. l. iij. §. ſꝫ vtrū.
Iſta eſt diuinatio. ꝛ ideo dic ꝙ hic ſine ratifi-
catiōe erat ius qſitū dn̄o ipſo facto: vt. ff. e. l. ſi
furioſo, nec pōt reprobari in preiudiciū tertij.
2 ¶ † Non ob. l. diſpēſatorē: q: ibi loquiꝛ in ne-
gotio alterius ratihabitione, vbi improbatio
excludit natiuitatē actionis: hic aūt vbi nego
tiū eſt alteri⁹ re ipſa, ꝛ ſic ex neceſſitate quadā,
vbi reprobatio nō apponiꝛ. i. nō ꝯtriatur nati-
uitati actionis, ſed facit exercitiū ei nō cōpete
a re.ᵃ ꝙ tn̄ alij pōt mandare, cui⁹ intereſt, vt hic.
ꝛ eſt ſimile, qd exercitiū qd nō cōpetit mādāti,

cōpetit mādatario: vt. ſ. de. iu. do. l. fi. ꝛ ibi no. ꝛ ſic alicui qriꝛ alteri⁹
gratia. vnde ipſe nō agit, ſed ali⁹ agit. qd eſt no. ꝛ facit. ff. quēad. ſer.
3 amit. l. ſi partē. §. j. ¶ † Secundo opp. actus agētiū nō operanꝛ vltra
intētionē eorū: vt. ff. eo. l. nō omnis. in prin. Sed hic non fuit de intē
tione procu. ſibi querere, ſed dn̄o ergo nō queriꝛ ſibi. So. actus agē-
tiū non operātur vltra intentionē primitiuā vel ſecundariā: ſed hic
licet non fuerit de intentione proc. primitiua, eſt tn̄ de ſecūdaria: q:
negotiū incipit ad geſtorē pertinere ſuo nomine, qd pri⁹ pertinebat
ſola cura ꝛ ſolicitudine: vt. ff. de admi. tu. l. cū queriꝛ. ff. de pe. here. et
4 l. etiā. §. ſi quis abſentis. ¶ † Tertio opp. ꝙ teneatur approbare. q:
vtiliter geſtū: vt. ff. de neg. geſt. l. Pōp. ſcribit. Sol. iſtud argumētū
non cōcludit de neceſſitate: q: pōt expedire dn̄o agere magis cōtra
procuratorē, ꝙ contra mutui receptorē. ꝛ ideo eo inuito nō fit iſta
5 quaſi nouatio: vt. ff. mā. l. ſi mādato meo. ¶ † Mō reuoco in dubiū,
q: hic loquitur in contractu qui re cōtrahitur quid in cōtractu ver-
borū? verbi gratia, ſtipulatus ſum nomine alteri⁹: ꝛ ille non agit, an
ego agam pro me, ꝛ ad vtilitatē meā? videtur ꝙ ſic: vt. d. l. cū qritur.
tu dic aut negotiū pōt ad redundare, ꝛ ago. Aut non poteſt ad me
ſpectare, ꝛ nō ago cū nō poſſim, niſi caueā de rato: ergo domino nō
ratificanter repellor: vt. ff. de ꝓcu. l. nō ſolū. §. ſed interdū. ꝛ. §. ſed et ſi
ꝓcu. ꝛ ideo ſi tabellio ſtipulatur tāquā publica pſona, ꝛ pro alio, illo
b non habēte ratū, nō agit tabellio ᵇ: q: negotiatio ad eū ſuo nomine
9 non poteſt pertinere, nec poſſet ſibi aſcribere. ¶ † Secundo qriꝛ,
vtrū dn̄s qui nō improbat, videatur approbare, vel reprobare: q-
dā dicunt ꝙ tacens videtur approbare. qd gl. reprehēdit. Alij dicūt
ꝙ tacēs videꝛ reprobare: vt. l. quo enim. §. j. ff. rē ra. hab. vbi gl. par-
ua dīt ꝙ nō reprobari, par eſt ratihabitioni. Ad idē facit. ff. ad ma-
ce. l. ſi filius. ꝛ in cle. de proc. c. j. ꝛ qd no. per Inn. extra de reſcri. ex
parte decani. ¶ Tu dic ꝙ quādoqꝫ approbatio eſt preiudicialis: ꝛ
tunc non videtur fieri niſi ſit inita cōſenſu actu iudicantis. Ita lo-
tur. l. ſi fili⁹. ꝛ. ff. depo. l. Publica. §. fi. Unde mercatores q acceptant
c literas eoipſo ratificantᶜ ꝙ nō contradicunt. quod eſt notabile. Aut
approbatio eſt vtilis: ꝛ videꝛ fieri eoipſo ꝙ nō improbatur. ꝛ ita lo-
quitur gl. rog. Aut eſt indifferēs, ꝛ habet ſe potētialiter ad vtrūqꝫ:
ꝛ tūc in dubio quis videꝛ eligere viā tutiorē. ſ. viā deliberationis,
ꝛ in neutrā partē accedit cōſenſus. ar. ff. de acqui. here. l. cū q duob⁹.
§. fili⁹. pro hoc optime facit. ff. de act. empt. l. Iul. §. ſi qs colludat.
¶ Modo venio ad materiā generalē, quā Odof. elegāter ꝑſequi-
tur per quatuor cōbinationes. ꝛ poſt eū Nic. de ma. ꝛ Cy. eſt aūt ma
teria generalis iſta. ſ. qn̄ iteruenit numeratio, ꝛ ſtipulatio: ſup q
cā agēs debebat ſe fūdare ꝛ pectare debet quid velit in libello cōcu
7 dere, ꝛ qualiter probare. ¶ † Eſt autē prima ᵈ cōbinatio hec. nume
d ro nomine meo, ꝛ ſtipulor nomine meo. vbi datur regula, qd ſi iſti
actus ſint cōiuncti, ita quod numeratio informet ſtipulationem, et
ſtipulatio informata ſit valida, oritur actio ex ſola ſtipulatiōe: ꝛ ſic
agitur ex informato, non ex informante. Et eſt ratio quia informās
informat principaliter propter aliud: informatum autem informa-
tur principaliter propter ſe, vnde vnus eſt contractus. ſ. verborū,
qui contractus appellatur mutuum ciuile cooperāte re: vt. ff. de no-
ua. l. cum enim. de ver. obl. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. Nō ob.
ff. e. l. certi cōdictio. §. quoniam. vbi text. dicit quod ſunt duo cōtra-
ctus: q: ibi eſt dictio quaſi vnde in rei veritate non eſt niſi vnus cō-
tractus. Et infero talē concluſionē, quod ex mutuo ciuili cui natu-
ra cooperatur actio oritur ex ſtipulatione, nō ex numeratiōe. ꝛ hoc
conſiderando circa pecuniā petendam: quia ſi tali caſu proponerē
agendo me numerando mutuaſſe: ꝛ ex hoc peterē reum cōdemna-
ri: ſequi deberet abſolutio propter ineptā petitionem: quia propo-
ſui factum, ex quo actio nō eſt nata. Unde debeo proponere me mu
tuaſſe, ꝛ ex ſtip. mihi reddi, ꝛ tūc bene ago: q: propono factū ex quo
naſcitur actio ſecundū Odof. ꝛ Nic. de ma. ¶ Scias autē ꝙ tūc eſt
ciuile mutuū, cui natura cooperatur, quando ſtip. eſt vtilis: ſecus ſi
inutilis, tunc enim numeratio ex ſeipſa permanet, nec diſgrediꝛ ad
ſtip. vt. d. §. quoniā. ꝛ ſi dicatur ſi non valet qd ago, vt ago: nullo mo
do valet: vt. l. j. §. j. ff. de cōſ. i. pec. Reſpon. iſtud eſt verū re interue-
niente: ſed ſecus re non interueniente. ¶ Itē iſtud eſt verum, ſi con
ſenſus ſe habet determinato modo ad vnā ſpeciē contractus: ſecus
ſi ſit multiformis: q: tūc operatur in ſpecie, in qua pōt. ꝛ ſic non ob.
8 ¶ † Secunda cōbinatio eſt, numero nomine alieno: ꝛ eidē ſtipulor:
tūc ſimiliter diſtinguitur vtile ab inutili. Aut enim pōt numeratio
ad ſtipulationē transferri efficaciter: ꝛ agitur ex ſtip. ꝛ nō ex nume
ratione. Aut non: ꝛ agitur ex numeratiōe. propter eandem regulæ
q: agi debet ex impleto, nō ex implente: vt. l. ex placito. de re ꝑmu.
¶ Modo hic reuocatur in dubiū, vtrū vnus ſociorū poſſit ſtipu-
e lari ſocietatiᵉ ſue, vt querat ſocijs ꝛ ſibi? Odo. ꝛ Ni. de Ma. ſentiūt
hic ꝙ nō. Ad hoc. ff. pro ſocio. l. ea vero. ¶ In cōtrariū vr, ꝙ ſocie-
tas eſt nomen cōplexiuū: ꝛ in ipſo ſtipulante repreſentatū, ꝛ ſic ipſa
ſocietas preſens videꝛ ar. ff. de trib. l. ꝓcuratoris. §. ſi plures. ff. pro
ſoc. l. actione. §. ſi communis. ad hoc facit quod no. Inn. in. c. dilecto.
extra de exceſ. prel. ꝛ. ff. de li. leg. ſi is q duos. ¶ Item ſi non quere-
ret ſocijs, tamen inſolidū ſibi quereret: vt. ff. de cōtrahen. emp. l. fun-
dus ille

dns ille. Secundum opi. autem predictorũ doc. iſta ſtipulatio nõ valet, niſi pro parte ſua: qꝛ numero pſonarũ diuidit. arg. ff. de duo. re. l.
9 reos. §. cũ tabulis. ¶ † Tertia cõbinatio eſt, numero noĩe alterius, ⁊ ſtipulor noĩe meo. vbi eſt cõſiderãdũ, ꝙ aut nomẽ alteri⁹ eſt appoſitũ ad eius vtilitatẽ: ⁊ tũc dicũt Doc. quod ius eſt ei ſtatim q̃ſitũ, ita qͦ per ſequẽtẽ ſtipulationẽ nõ tollit: vt. l. j. §. ij. ff. de ſti. ſer. ¶ Sȝ aduerte hic, ꝙ aut ei põt q̃ri alia vtilitas, ꝙ̃ querendo ſibi ius actionis. Exẽplũ in dote, nã acquirit vtilitas mulieri: qꝛ interim ſuſtẽtat ex dote: ⁊ tũc ſtip. eſt efficax: vt. ĩ. de pac. cõuẽ. l. ex morte. aut nõ põt q̃ri alia vtilitas. quã ius agẽdi. ⁊ tũc eſt vera ſnĩa doc. qͦ eſt no. ¶ Et ex his infert ad talẽ q̃õnem, qdã fuit cõfeſſus ⁊ contentus habuiſſe ꝓ dote Berte ſue vxoris, ⁊ noĩe eius dotis numerate, centũ: poſtea in alio inſtrͦ iſte titi⁹ non obſtãte iſta cõfeſſione, ꝓmittit ſibi centũ, ⁊ ſtipulat ſibi: modo queritur ſo. ma. cui cõpetit ius agẽdi, qñ procedit refutatio, ⁊ immediate ſequit ꝓmiſſio: illa refutatio videtur facta ſpe future numeratiõis. Iſte eſt tex. no. ⁊ nõ eſt alibi in l. minor. xxv. an. cui fideic. ff. de min. vnde qꝛ ꝑ ſubſtantiam veritatis apparet ꝙ nõ interuenit vera numeratio, potẽtior eſt ſtipulatio ꝙ̃ nuda cõfeſſio. ar. ĩ. qui po. in pig. ha. l. aſſiduis. in gl. parua. dũ loquitur de dote cõfeſſata. Alij dicũt aliter, ⁊ iſta queſtio tãgit ꝑ Iac. de
10 are. Bar. in. l. vl. ff. ſol. ma. ¶ † Quarta cõbinatio eſt. numero nomine meo, ⁊ ſtipulor alteri, nã aut ſtipu. iſta põt poni tranſlatiue: tunc agit ex ſola ſti. Aut nõ põt poni trãſlatiue, vel ꝑpter impedientẽ formã. qꝛ vba ſunt i aliũ directe cõcepta: vel ꝑpter nõ ſubiacẽtẽ materiã: qꝛ in perſonã illius eſſent ſine cauſa: tũc nõ oriat actio ſaltẽ efficax ex ſtip. Et ideo in iſta materia tractãde ſunt iſte breues regule. ex mutuo naturali ſimplici orit actio ex numeratiõe ſimplici. ⁊ ſic dicã. ſ. ex ciuili cui natura cooperat: tunc agit ex ſtipulatione ex mero autẽ ſimplici ſiue cõfeſſionato mutuo, dat condictio ex lege inſti. de
11 litt. obl. ⁊ etiã certi cõdictio generalis datiua. ¶ † Et ſcias circa libellos, ꝙ actio dȝ formari iuxta cauſaȝ ſuã. Et ideo intẽtãs cauſam naturalẽ, ꝓbata ſola ciuili ſuccũbit, ⁊ ecõtra. forme autem actionum ſumunt a cauſis, aľs procedit inepte, vt patet ex predictis, ⁊ iõ qui intẽtat numerationẽ, nõ vincit ꝓbata numeratiõe, vel probata ſola cõfeſſiõe ſm Spe. Bar. ⁊ alios qͦ verũ eſt, niſi ꝯfeſſio ipſa eſſet cõfeſſio ꝓbatoria actus naturalis: vt. ff. ſi cer. pe. l. lecta. ⁊. d. §. Chryſogonus. qͦ eſt verũ, qñ partes renũtiãt exceptiõi nõ nu. pec. vel reus nõ opponit hãc exceptionẽ. l. ſi ex cautione. ĩ. de nõ nu. pec. ¶ Unde
a ſcias ꝑpter ſtatutũ de inſtrumẽtis cõfeſſionatis[a] ſiue guarentigia-
b tis, qͦ ſi nõ tenet principale, nec tenet cõfeſſio[b], nec ꝓceptũ. tex. eſt
c fin. in. l. vl. ff. de cõſti. pe.[c] ¶ † Procedo vlterius, ⁊ dico, ꝙ ſunt alie
12 cõbinatiões: qꝛ interdũ impſonaliter numero ⁊ ſtipulor. ⁊ tũc actio acquiritur mihi. ⁊ de mea ꝓpria pecunia preſumor numeraſſe: vt. ff. de pri. cre. l. ſi vẽtri. §. fi. Interdũ pſonaliter numero, ⁊ impſonaliter ſtipulor: ⁊ tũc ſimpliciter ſtipulatio videt relata: vt. d. §. Chryſogonus. Interdũ ecõtra imperſonaliter numero. i. nõ inſerto cuius nomine, ⁊ perſonaliter ſtipulor: tũc recurrẽdũ eſt ad regulã: aut vtiliter, aut inutiliter: nã omne imperſonale per iuris intellectũ reducit ad perſonale: vt. ĩ. de con. pec. l. ſi qñ. ¶ Octaua ⁊ vltima cõbinatio eſt reperire vtilẽ cõfeſſionẽ, ⁊ inutilẽ ſtipulationẽ, vnde lȝ nõ teneat iure ſtip. inducit tñ probationẽ. vt. d. §. Chryſogonus. ⁊ hoc vltimũ tenet Bar. in. l. certi condictio. §. ſi nummos. ff. eo. tit.

1 ☞ Plures cõfitẽtes ſe recepiſſe, ſi vnus tantũ recepit, quid iuris?
2 Dominium ⁊ poſſeſſio non poſſunt eſſe apud plures.
3 Exceptio non numerate pecunie, an competat perpetuo?

¶ Lex quinta.

SI non ſinguli. ¶ Notabilis eſt. Numeratio in pſona vni⁹ nõ obligat alios, niſi cõſtituerint ſe reos debẽdi inſolidũ re, vel verbis: vel chirographo, ⁊ biẽniũ ſit elapſum, vel inuicẽ fideiuſſerit. h. d. no. ¶ Diuidit in duas partes. Nã in prima pte fuit pecunia numerata ⁊ pecunia cõfeſſata, tñ interuenit vna ſtipulatio tãtũ. In ſcḋa parte fuit pecunia numerata ⁊ oleũ ꝯfeſſatũ, ⁊ inter-
1 uenit duplex ſtipulatio. ſcḋa ibi. Ac multo magis. ¶ † No. ꝙ ſi plures cõfitetur ſe recepiſſe, ⁊ vn⁹ tantũ recepit: ꝙ illi qui nil receperũt ad nil tenent, niſi cõſtituerint ſe reos debẽdi inſolidũ occaſiõe receptionis ab vno facte, ꝙ põt fieri dupliciter. ſ. re, verbis: vel inuicẽ fideiuſſerũt: vel niſi cõtra ꝯfeſſionẽ chirographi nil intra biẽniũ oppoſuerũt. Ex ꝓdictis ergo ptȝ plures reos debẽdi poſſe inſolidum cõſtitui. Secũdo no. ꝙ ſi vna ſtip. obſtat, puta de perſona ad pſonã: qꝛ qͦ recipit vn⁹ eſt ab alio cõfeſſatũ: multo forti⁹ idẽ operant due ſimulationes, ⁊ duo vitia. ſ. de pſona ad perſonã, ⁊ de re ad rẽ. ¶ Ultimo not. ꝙ ꝑlapſum biẽnij excludit exceptio pluriũ ſimulationum.
2 ¶ † Op. natura nõ patit ꝙ dñiũ ⁊ poſ. ſint apud plures inſolidũ. ff. cõmo. l. ſi vt certo. §. ſi duob⁹ vehiculũ. ergo impoſſibile eſt ꝙ ex vna re plures obligent inſolidũ. Reſpõ. glo. ꝙ natura cooperat fictioni. ⁊ ideo cuilibet videt datũ: cũ ſit datũ alij de ſua voluntate. vt. ff. de pig. act. l. ſolutũ. §. ſolutã. Eſt igit hoc mutuũ naturale, cui in pte iuris fictio cooperat vt tenet Iac. de are. Pe. vero dicit elegãtius: proprium. ff. cõ. predi. Iſte tamẽ tenet hic ꝙ ſtipulãti ſolum queratur actio. qͦ ⁊ mihi videtur equius. niſi eſſet per cõſociũ ratificata: vt not. Inno. in. c. dilecta. extra de exceſ. prela. Celſus.

a ¶ Cõfeſſionatis. Intellige, vt per Paulum. in. l. fi. de conſtitu. pec. hic alleg. ⁊ vide in ſimili Bald. in. l. ex teſtamẽto. ĩ. de fideicom.

qꝛ qñ re contrahitur obli. plurium inſolidum: ꝙ illa obli. nõ eſt niſi vna. quãquã perſone ſint plures: ergo nil mirum ſi poſſunt plures rei cõſtitui re, qͦ eſt ipſa veritas loquendo de obli. quãtũ ad radicem cauſalẽ, ſiue materialẽ. cõſiderat enim in mutuo radices duas: vba ſunt gl. ſingularis. inſti. de obli. in prin. prima radix conſiſtit in re: ⁊ eſt vnica. ſecunda cõſiſtit in forma obligandi. ⁊ iſta eſt totuplex quotuplices ſunt perſone: alias ſi in formali radice nõ eſſet pluralitas, nõ eſſet niſi vna actio numero penes omnes, quod eſt falſum. vt. ff. de fideiuſ. l. generaliter. ¶ Secũdo opp. dicitur hic ꝙ cõfeſſio eſt ſimulata: ⁊ tamẽ ex ea poſt biennium agitur, ⁊ ſic eſt contra regulã: nam ea que ſunt ſimulata nunquã conualeſcũt: vt. ĩ. plus valere qͦ agit. l. emptione. Solu. iſtud eſt verum, quãdo ſimulatio habet perpetuam cauſam ſimulatiõis iuris fictiõe, ſed confeſſio nõ habet perpetuã cauſam ſimulationis: imo habetur
3 pro veritate poſt bienniũ. ¶ † Tertio opp. ꝙ excep. non nu. pecu. poſſit ꝑpetuo opponi: vnde videtur obſtare. ff. e. tit. l. q pecuniam. Sol. ſi interuenit chirographũ, tũc non poteſt opponi poſt bienniũ, vt hic, etiam ſi opponens vellet hoc probare, ſicut hic: qꝛ probat qͦ poſt cõfeſ. ſecuta fuit numeratio in perſona vnius tantum: tamẽ hoc non patrocinatur: qͦ eſt mirabile. Aut nõ interuenit ſcriptura: ⁊ tũc perpetuo debẽt opponi, ⁊ tamen poſt biẽniũ opponens debet probare negatiuã: vnde hoc caſu diſcurſus temporis transfert onus ꝓbandi. ¶ Quarto opp. quod ex contractu ſimulato ſtatim poſſit efficaciter agi. vt. ĩ. co. l. ſi ex ꝓtio. Solu. quedam eſt ſimulatio que habet obligationis ſubſtantiam: ⁊ tũc ſtatim poteſt agi, vt ibi. Quedam que nõ habet obligationis ſubſtantiam, vt hic. q̃ verba ibi latius declarabo.

1 ☞ Demonſtratio falſa non vitiat: dummodo ſubſiſtat cauſa obligandi. nu. 2.
2 Si in inſtrumento eſt confeſſio poteſt probari actum non interceſſiſſe nõ dicendo falſum inſtrumentum.
3 Inſtrumentum ſi dicat, talis fuit confeſſus habuiſſe ⁊ recepiſſe a tali dante ⁊ ſoluẽte: an tale inſtrumentum atteſtetur veritatem, vel ſolum confeſſionem?
4 Chirographum an operetur in alijs cõtractibus quam in mutuo?
5 Subſtantia, hec dictio quot modis ponitur?

¶ Lex ſexta.

SI ex pretio. ¶ Debitũ ex cã vna põt in alia cã mutui per ſtipulationẽ transferri, non ſimplici cõfeſſione, nec nudo pacto. hoc dicit no. ⁊ lȝ cõfeſſio ſit per inſtrumentum, tamen nõ operat idem qͦ ſtipulatio: qꝛ ſtipulatio eſt efficacior cõtractus qui ſit in iure, dicunt hic doc. ⁊ Cy. ¶ Diuiditur in duas partes, in prima parte interuenit ſtipulatio. in ſecũda nõ. ſecunda ibi
1 ſi vero. ¶ † No. qͦ falſa demõſtratio dũmodo

b ¶ Cõfeſſio. Que illi facto principali adheret: vt in. l. fi. ſecus econtra ſi contractus penderet, ⁊ originem trahat a cõfeſſiõe valebit licet pncipalis cõtractus ſit null⁹: vt in. §. Chryſogon⁹. ⁊ ibi Bart. ⁊ not. Bald. hic in fin.

c ¶ Conſt. pe. No. ꝙ ſi non tenet inſtrumentum, nec tenet confeſſio in eo cõſiſtẽs. quod tene menti. vide Bald. in. l. alia. ĩ. de his qui. vt indi. ⁊ vide Lu. ro. in conſ. lxiiij. incipi. In cauſa nobilis. p. o. d. Bal. hic vide Lud. ro. in conſil. cexc. an annuletur cõfeſſio, ſi inſtrumẽtũ eſt falſum. Et vide bo. tex. l. cũ teſtamẽtũ. S. de in. ⁊ fact. igno. vide Bar. in. l. poſt legatũ. ff. de his q. vt indi. vbi ſi inſtrumẽtũ eſt nullũ, nulla eſt cõfeſſio. Inn. in. c. cum venerabilis. d ex cep. ⁊. c. cuȝ olim. de cẽſi. vide Bar. ⁊ gloſſ. in. l. ij. ĩ. de bo. poſ. ſm tabu. vbi ſi cõfiteor me teneri ex teſtamẽto, tamen ſi teſtamentũ nõ eſt ſolẽne, non tenet illa ꝯfeſſio. vid Bal. in. l. j. ĩ. de confeſ. xix. col. vbi ſi cõfiteor me teneri ad x. vigore inſtrumenti, ⁊ in inſtrumento cõtinetur de nudo pacto: non ꝑiudicat illa confeſſ. Iſta tene mẽti. Uidi dubitari de facto, in inſtrumẽto quidam cõfeſſus fuerat ſe recepiſſe depoſitum: ⁊ in eodem inſtrumento conſtituit procuratorẽ ad confitendum illud depoſitum: ſed inſtrumẽto obſtat ſtatutum, qꝛ nõ fuit regiſtratum illud inſtrumentũ: ⁊ ſic erat nullum, ⁊ etiam illa conſtitutio procuratoris: qꝛ procurator ex poſtfacto iam cõfeſſus fuerat depoſitum. multa fuerunt alleg. in contrariũ. ego ponderaui verba: qꝛ ille fuerat conſtitutus ad confitendum cõtenta in inſtrumento: licet ergo inſtrumentum nõ teneat, tamen contentũ remanet ꝑ not. per Bal. in rub. qui feu. d a. poſ. alle. in. c. j. de his q̃ fi. a ma. par. ca. vide ad predi. gl. fi. l. ſi patronus. ff. que in fraudem pa. quã ad hoc vidi allegari. ⁊ vide Bal. in. l. ex teſtamẽto. ĩ. de fideic. ⁊ in. c. j. §. ſi quis.

in tit.de feu.da.in vicē.l.cõmi.ꝙ nõ valet cõſtitutio precarij in eo inſerta.⁊ adde qḋ no. Inn.in.d.c.cũ venerabilis.vide Bal.i.l. ſi ex cautione.in prin.iij.co.j.de nõ nu.pec.ſimiliter Bar.i.l.ſi.§. Idē queſijt. ff.de codi.inde.vide Bal in.l.j.C.de dona.ante nup.⁊ i.l.j.C.de ſuffr. ⁊ in.l.ſerui ālij.§.eũ q chirographũ.de leg.j.⁊ ibi Ioā.de Imo.vbi ſingulariter loquitur annullato inſtrumēto an poſſit etiā probari ꝑ teſtes.vide Lud.ro.in.l.j.§.ſi quis ita.de verb.obl.⁊ in cõſil.cclxxxviij.d.Pet.in.c.⁊.vbi refert quandam diſpu.in ſua repeti.Bald.in.l.alia.de his quib.vt indig.

a ¶Confeſſus.Vide Bald.in.d.l.ſi ex cautione.⁊ i.l.j.j.de confeſ.

¶Adde ampliādo,qḋ etiam ſi in inſtr̄o cõtineat̃ ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe,⁊ adhuc de preſenti habere,ꝙ ꝑ illud verbũ habere,nõ tollit̃ exce. non numerate pecu.vt voluit glo. ſing.ſm Ang.ibi in.l.ſi ex plurib⁹.in ver.habere.ff. de ſolu.refert ⁊ ſequit̃ Rom. ſing. ſuo.dcxxxviij.inci.ſcis quod confeſſioni.

b ¶Iaco.but..Et de hoc vide Bal. quod notatur loquitur in addit. Spe.in tit.de reſtitu.§.j.verſi.ſuper addit.Ioan.and.in addit.que incipit hec queſtio fuit Nico.de ma.⁊ ibi ſingulariter intellexit.§.Chryſogonus.vide omnino.Andr.Barba.

c ¶ Subſtantia. Vide q̃ dixi poſt Bart.in.l.is qui.ff.de teſtamen.

d ¶Nullus legitimus mod⁹ eſt hodie. Adde an hodie permittantur vſure,Panor.in c.conqueſtus.ad pri.extra de vſu.⁊ plenius in.c.venerabilis.nu.xvj.⁊ ibi dixi i apoſ.in verſi.de iure ciuili.extra de excep.⁊ qualiter ac quotupliciter petantur.vide iſtuz in.l.null⁹.⁊ quod ibi poſui in additio.ad ipſuz in verſicu.vt ſors.C.de ſumma trinit.Celſus.

e ¶Aliter videtur facere.Adde ꝙ no.in apo.ad iſtuz.in.l.ſi abſentis.nu.viij.in ver.ſocietati.poſt Alex.ſ.e.Celſus.

cauſa obligādi ſubſiſtat,non vitiat ꝯtractum. Idē ſi nõ ſubſiſtit ſi ſit ex certa ſciētia.vt.ff.de ver.obl.l.ſi diuortio.¶Secũdo no.ꝙ eſt quedā ſimulatio,que habet in ſe ſubſtātiā obligationis.⁊ ex tali ſimulatiõe nõ orit̃ exceptio ſimulationis.⁊ ideo ſtatuta que loquunt̃ de materia ſimulatiõis,nõ habent locũ hoc caſu ſm Bart.Quedā eſt ſimulatio que nõ habet in ſe obligatiõis ſubſtātiā:⁊ ex iſta oritur exceptio ſimulationis ſeu doli.vt.ff.de exce.l.ij.§.circa. ¶Tertio no.ꝙ pactũ nudũ nõ habet nouare obligationē precedentē.⁊ idē in confeſſione,lꝫ interuenerit chirographum.Et hoc qñ ꝯſtat pactũ eſſe nudũ,alias propter inſtr̄m ꝑſumit̃ ſtipulatio:vt.j.de cõtrahen.ſtipu.l.j.⁊ inſti.de inuti.ſtip.§.ſi ſcriptũ.¶Quarto no.ꝙ ſi in inſtrumento erat ſcriptũ qḋ pecunia erat data: tñ põt hoc negari.

2 ¶†Cõtra iſtud op.q̄ ſi inſtrumentũ teſtat̃ de vero actu,non põt ꝓbari cõtrariũ niſi probaret̃ qḋ inſtr̄m eſſet falſum: vt no.j.de nõ nu.pecu.l.ſi ex cautiõe.glo.ſoluit ꝙ iſtud eſt verũ in publico inſtrumēto,ſec⁹ in priuata ſcriptura,vt hic.vel aliter hic in inſtrumēto nõ cõtinebat̃ datio:ſed datiõis cõfeſſio, que nõ infert de neceſſitate veritatē ſic eſſe: q̄ aliud eſt dici,aliud eſt eſſe,vt dicebāt iudei ad Pilatũ.Noli ſcribere rex eſt iudeorũ,ſꝫ q̄ dixit ſe regē iudeoꝝ.⁊c.

3 ¶†Modo hic reuocat̃ in dubiũ,ſi inſtrumentũ dicit:talis fuit cõfeſſus[a] habuiſſe ⁊ recepiſſe a tali dante ⁊ ſoluēte: vtrum iſtud inſtrumentũ atteſtetur veritatē, an ſolā cõfeſſionē.Iac.but.[b] determinauit qḋ ſolũ ꝯfeſſionē.Adde qḋ ipſe no.ſ.in.l.ſi abſentis.i.iiij.cõbi.in fi.q̄ illius dictũ declarat iſtḋ: q̄ licet atteſtet̃ cõfeſſionē,tñ cõfeſſio talis nõ probat actũ numeratiõis:Nõ enim confeſ. infert de neceſſitate qḋ tũc interuenit numeratio.Quapropter licet ſit ꝓbatũ ꝙ tũc nil fuerit numeratũ,remanet tñ inſtr̄m tanq̄ verũ.⁊ de ſubſtentatiõe huiuſmodi inſtrumētorũ plura no.Bar.ff.eo.l.ſingularia,⁊c.Et inter cetera ſi notari⁹ ponit in ꝑſentia fuiſſe numeratũ, ꝙ ad reprobationē talis ſcripture eſt neceſſe probare qḋ pecunia nõ erat ibi ꝑſens:q̄ ꝑſentia habet̃ ꝓ numeratione.vnde nõ ſufficit ꝓbare qḋ pecunia nõ interuenerat in vero traditionis actu:niſi concludā quod nec in ficto actu ſecũdũ Bar.Ego dico quod imo ſufficit ad reprobationē,niſi ex aduerſo ꝓbetur pecuniam fuiſſe preſentē:alias in dubio iſta ꝑſentia non preſumit̃,cũ ſit facti.⁊ prima facie ꝓbatũ eſt cõtra aſſertionē tabellionis.¶Alterius opp.gl.de.l.ſingularia.⁊ de.l.q negotia. dic vt in gl.¶Itē opp.de.l.aduerſus.vbi valet ſcriptura:ſed ibi ad probandũ valet:hic ad nouandũ non valet aliquid.⁊ hoc tangit gloſ. in.l.exigere dotem.ff.de iudi.qḋ lex illa intelligitur in ſcriptura ꝓbatoria nõ diſpoſitiua. tu dic vt ibi not.

4 ¶†Querit hic Cy.nunquid chirographum operetur in alijs cõtractibus idem quod in contractu mutui,vt ſi ſpe futuri contractus aliquid confiteor in quocunq̄ cõtractu,oporteat querelā opponere intra biennium,glo.videtur ſe referre ſolum ad ꝯtractũ mutui:vt inſtit.de li.ob.Cy.vero ſecundũ Io.de ra.dicit quod idem in omni cõtractu:quod eſt no.

5 ¶†Vltimo ſcias qḋ hec dictio ſubſtātia,[c] quādoq̄ ponitur pro cauſa,vt hic.⁊ no.de pac.l.Iuriſgen.§.quod fere.Quādoq̄ pro cõſenſu:vt.ff.de act.⁊ obl.l.obligationũ ſubſtantia.Quandoq̄ pro forma:vt.l.Iul.§.ſed ſi quis.ff.ad exhi.Quādoq̄ pro ſubſtātiali qualitate,vel materia.ff.de contrahen.emp.l.in venditionib⁹.Quandoq̄ pro eo ſine quo actus valere poteſt:vt.ff.de contrahen.empt.l.pacta conuenta.de pac.l.Iuriſgen.§.adeo.

¶Lex ſeptima.

NOn vnde. ¶Agens ex mutuo non habet neceſſe probare originem domini.h.d.vbi habemus cautum,fruſtra querimus caſum.hoc dicit.vel aliter repetenti mutuum non poteſt opponi exceptio turpis queſtus.hoc dicit.⁊ iſte eſt verus intellectus iſtius legis.

¶Lex octaua.

SI pro mutua. ¶Vtile per inutile nõ vitiatur:⁊ alia cauſa põt cõuerti in cām mutui:nudo pacto appoſito incontinēti:ſecus ſi ex interuallo.vt.ſ.eo.l.ſi ex pretio.ſecũdũ Bar.h.d. ¶No.hic vſurā poſſe peti vſq̄ ad legitimum modum.gloſ.dicit ꝙ

d nullus legitimus modus hodie eſt.[d] Tu dic quod interdũ vſure petuntur in beneficium cõceſſe dilationis.exemplũ in.l.qui Rome.in princip.ff.de verb.obli.⁊ tũc nullo modo deberi poſſunt.Interdũ propter moram retardate ſolutionis:tunc debentur damna:nõ lucrum pene.vide in.l.cunctos populos.ſ.de ſumma trini.non habetis hic alia.

1 ☞Duo rei credendi poſſunt cõſtitui inſolidum re in mutuo,cauſali cooperante pacto.

¶Lex nona.

CVm te. ¶In iſta examinabo vnũ paſſuz quotidianũ.Si plures ſimul mutuāt,cuilibet pro parte queritur actio:niſi ſit actum id eſt,cõuentum ꝙ ſint plures rei credendi re,vel verbis inſolidum. h.d.Et iſta lex diſtinguendo patet,quod habet duas partes:ſecundum quod diſtinctio eſt bimembris.ſecunda ibi:alioquin.¶Caſus in terminis.duo erāt mercatores.ſ.tu ⁊ Sintrophus,qui pecuniā mutuaſtis cuidā in Francia reddendam Rome.accidit ꝙ tu venis Romā ⁊ pecuniam mutuatam petis inſolidum:querit̃ an recte petas:R̃ñ.ꝙ ſi fuit pactũ ꝙ eſſetis duo rei credendi re:vel hoc actum fuit ꝑ ſtipulationē vt vbis:potes ſolidũ petere:alioquin nõ potes petere niſi partē tuā aut niſi ꝓ alia parte habeas mandatũ a comutuāte.i.a Sintropho,vel heredib⁹ ei⁹ ⁊ doceas de mādato.h.d. no.Cũ te vnũ ex creditorib⁹.cũ iſta dictio cũ,ponat̃ hic coequaliter nõ acceſſorie:q̄ ponitur inter pares ſolueret̃.nec fuit dictũ vni,vel alteri:ſed ſimpliciter vñ itelligit̃ ſm naturā obligatiõis.¶In text. ibi.qḋ dediſti in dubio ꝑſumit̃ ꝙ equali portione mutuauerit,vt.ff. de duo.rei.l.reos.§.cũ tabulis.niſi aliqualiter appareat aliḋ eſſe:vt ff.ad velle.l.vir vxori.§.fi.

1 ¶†No.ꝙ i mutuo naturali cooperāte pacto poſſunt cõſtitui duo rei credēdi iſolidũ re.¶Idē no.in mutuo ciuili,cui natura cooperat̃ pariter ⁊ fictio,ſm gl.i.l.ſi nõ ſinguli.ſ.e. et.j.de duo re.l.ij.⁊.iij.¶Scḋo no.ꝙ i eodē libello põt qs agere partim ſuo nomine:partim ꝓcuratorio nomine.ſic.ff.fami.erc.l.plane. ¶Modo in gl.noſtra nõ eſt niſi vna appoſitio de ipoſſibili:q̄ impoſſibile eſt ꝙ duo mutuēt inſolidũ.Sed eadē reſpõſio dat̃ actiue que paſſiue:vt not.in.l.ſi nõ ſinguli.in gl.q̄.⁊.j.e.l.ſi in re.¶Extra op.ꝙ qlibet iſtorũ mercatorũ poſſet inſolidũ agere:⁊ econtra poſſit inſolidũ ꝯueniri.lꝫ aliter nõ appareat.de cõſti.duorũ reorũ.hoc etiā patet paſſiue.ff.de exer.l.j.in fi.de pac.l.ſi vn⁹.in prin.ad muni.l.magiſtrat⁹.eodē ergo modo dꝫ parere actiue:q̄ ex qua cauſa deſcendit actio,q̄ regula correalium obligatio per eundē ꝯtractũ deſcendit actio,q̄ regula correlatiuorũ eſt regula pariũ.h.d.tex.no.ff.de act.emp.l.emp.l.Iul.§.ſi ꝓcurator.tñ ex diuerſis cõtractib⁹ hoc nõ ſemꝑ contingit:quia ibi nulla eſt correlatio.Vñ interdũ qs obligat̃ ſine ceſſione:q̄ hec eſt ex diuerſis cõtractib⁹ nõ ſe cõcernētib⁹:vt.ff.de inſti.l.j.in fi.So.ꝑ intellectu iſti⁹ paſſ⁹ dicũt hic Ia.de ra.Pe.⁊ Cy.ꝙ aut ſunt duo,vel plures,q nõ exercēt vnũ actũ inſolidũ:⁊ tunc quilibet ꝓ pte videt̃ obligationē cõtrahere actiue.vt hic.⁊ paſſiue:vt.j.de duo.re.l.ij.⁊.ff.de duob.re.l.reos.§.cũ tabulis.Aut ſunt plures,qui exercēt vnum actũ inſolidũ,vt ſunt plures argentarij vnius menſe,vel plures magiſtri vnius ſocietatis,vel plures magiſtri vnius adminiſtrationis.Collige tunc quod vnus facit in adminiſtratione,alter

e videtur facere[e].⁊ ſic obligatio ꝯſtituitur actiue ⁊ paſſiue.vnde ſi fuerit tam ſit credentia vni ex duob⁹ collegis,⁊ alter ſe excuſet quod non accepit,ſed ſuus ſocius:nõ valet iſta excuſatio.⁊ ita loquuntur contraria ſecundũ Iac.Pet.⁊ Cyn.non ob.ſ.eo.l.ſi non ſinguli.quia ibi quilibet negotiabatur ſibi.id eſt ꝓ ſe.hic viciſſim ⁊ inuicē.⁊ ſic non ob.¶Sed cõtra hoc obijcit Bar.in.l.eādē.in.vij.q.ff.de duo. re.⁊ in.l.ſi tamē plures.ff.de exerc.in prin.Et primũ reſponſum obſtat dicto iſtorum.⁊ ſecundũ rñſum obſtat rñſioni.d.l.ſi tñ plures. vbi dicitur quod quilibet pro parte:quia non videntur inuicē inſtitores,per quā legem reprobat dictum iſtorũ ⁊ rationem eorum.⁊ ideo ipſe aliter diſtinguit,dicēs qḋ aut iſti plures repreſentāt publicum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

blicā officiū. vt argētarij, ⁊ ſimiles. ⁊ tunc ſimiliter quilibet tenetur
inſolidū: q2 ipſa adminiſtratio afficit eos inſolidū, cū officiū nō ſit
diuiduū. ⁊ ita loquitur. l. ſi vnus ex argentarijs. ⁊ l. magiſtratꝰ. Aut
propria volūtate, qua ſic gerit actū: ⁊ tūc refert. aut gerit ꝑ aliū, vel
alios, aut gerit per ſe. primo caſu qlibet dñoꝝ tenet̄ inſolidū, ꝑſer-
tim ſi cū vno ſit contractū, ne in plures diſtinguat̄ ⁊c. vt. ff. de exer. l.
ne in plures. Si autē cōtrahunt per ſeipſos: ⁊ tūc refert, aut preſunt
eidem ſtationi: et tunc quilibet tenetur pro parte. vt. d. l. ſi tamē. aut
diuerſis ſtationibꝰ: puta ſunt duo ſocij. vnus facit mercantiam, al-
ter merciariā. vel vnus Peruſij, alter Florentie: ⁊ tunc quilibet tene-
tur inſolidū, q2 nō pōt cadere in intellectu qd̄ hoc caſu vnus non ſit
inſtitor alteriꝰ. l. preſens abſentis ſm̄ Bar. qd̄ eſt no. ¶ Caue tamē
tibi, qd̄ etiā ſi preſunt eidē ſtationi, vel menſe, ſi cōſuetudo eſt ꝙ quā-
doq3 cū vno, quandoq3 cum altero contrahat̄: quilibet tenetur inſo-
lidum: ne is qui cū vno cōtraxit habeat diuidere actionē in plures.
l. ſi tamē. §. alleg. fundat̄ ſuper illa ratione: q2 cū pluribus eſt cōtra-
ctum: ergo ſecus ſi cū vno tantū. ⁊ hoc tenet Ray. de for. ⁊ hec ver-
ba ſunt in pariter principalibus. Si aūt vnꝰ ſit ſub alio, ⁊ agitur ra-
tione culpe: ⁊ dic vt in. l. ex facto. de neg. ge. aut agitur ratiōe cōtra-
ctus: ⁊ tūc aut ad conuentum ſpectat periculū obligatiōis, ⁊ dic vt
l. procurator qui pro euictione. de procur. aut non ſpectat periculū
obligationis ad eum: ⁊ tūc iſte qui ſubalternatur cenſetur vt nudus
miniſter, ⁊ non conuenitur ex contractu. vt. l. vlt. ff. de inſti. que ver-
ba tene fixa menti.

1 ☞ Subſcriptio vna, ⁊ ſigillum vnum tabellionis, poteſt authētica-
re mille contractus precedentes.
2 Libellus vnus poteſt continere diuerſas actiones cōtra diuerſos.

¶ Lex decima.

Eo quod a multis. ¶ In vno inſtru-
mēto poſſunt cōti-
neri obligatiōes diuerſarū ꝑſonarū: nec vitiat̄ inſtrm̄,
vel probatio. h. d. l. no. j. rñ. ¶ Itē ꝑ ſtipulationē alia cā
1 in cauſam mutui verti pōt. h. d. in ſecūdo reſpōſo. ¶ † No. primo ꝙ
a vna ſubſcriptio,[a] ⁊ vnū ſigillū tabellionis pōt authenticare mille cō-
b tractus precedētes[b]. vnde qd̄ dicit̄ in. l. ſi qs ex argentarijs. §. ſi ini-
tiū tabularū. de edē. de tēpore. h3 locū in preſcriptione tabellionis,
c ⁊ ſigno. qd̄ eſt no.[c] ¶ Quero qͥ erat cauſa dubitationis in iſta lege:
Rñ. q2 ſi vnꝰ producebat iſtud inſtrumentū, alter nō, videbat̄ im-
pertinens. Sed rñ. ꝙ particula inſtrumēti ptinēs non vitiatur pro-
pter aliam particulā impertinētē. qd̄ eſt no. ¶ Uel dic ꝙ erat ratio
dubitationis: q2 nō videbat̄ ꝙ ex tali inſtrumēto poſſet agi, niſi cō-
nexe: ⁊ nō diuidi petitio. ar. l. non eſt nouū. ff. de ac. emp. tamen con-
trarium eſt verū: q2 hic iura reſidēt in perſonis plurium: ibi in per-
ſona vniꝰ, vel dic ꝙ erat ratio dubitādi: q2 ex ordine ſcripture vide-
batur ꝙ vnus eſſet principalior altero: ⁊ qd̄ prius noīatus in ꝑmit-
tendo, prius d3 executi. Sed iſtud nō obſt. q2 hic erāt obligationes
diuerſe: ſed non cōtingētes ad inuicē. ¶ Quid ergo in obligationi-
bus contiguis: Rñ. creditori ſufficit qd̄ ſint principales quo ad eū,
2 licet inter ſe ſit vnꝰ pricipalior altero. vt. j. de locat. l. ſi diuiſa. ¶ † Ex-
tra hoc no. Dy. ⁊ Cy. ꝙ in vno libello poſſunt diuerſi diuerſis actiōi-
d bus cōueniri[d]: q2 cōcluſio videt̄ relata ad quēlibet eorū ſm̄ naturam
ſue cauſe, vñ non dicit̄ agi inepte. vt. ff. de euic. l. cū plures. Tu dic ꝙ
ſi petāt diuidi libellū, cuilibet per ſe offerēdus eſt libellus, nō immi-
ſcēdo cauſam vel perſonam, que nō facit ad factum: vt in auc. offera-
tur. ȷ. de litis cō. Si autē eſſent conſortes eiuſdē debiti, tunc poſſent
eodem libello cōueniri. Idez ſi principales ⁊ acceſſorij, niſi obſtaret
beneficium excuſſionis, diuiſionis, vel ordinis. vt. j. de fideiuſ. tut. l. j.
Extra not. ar. ꝙ ſi ſtatutū dicat ꝙ vtēs inſtrumēto quo filiusf. obli-
gatus ſit abſq3 conſenſu patris incidat in penā: ⁊ quis vtitur inſtru-
mento in quo talis filius ſit obli. cū alio correo: nō tamē aliquid pe-
tendo a filio, ſed a correo: ꝙ nihilominus incidat in penā ſtatuti: q2
ſtatutum eſt intelligendū vt ſonat. ⁊ hoc eſt vnum ⁊ idē inſtrumen-
tum ſm̄ Jac. bu. Tu dic ꝙ non dicitur vti contra eum: cōtra quem
non producit. aliud enim eſt non oſtendere, aliud vti. ar. extra de fi.
inſtr. c. contingit. ⁊ ideo non incidit in penam ⁊ ita teneo.

1 ☞ Caſus fortune aduerſe non liberat debitorem generis. 2.
2 Quid ſi debeat̄ genus ratione certe ſpeciei, vel cū modificatiōe rei:
3 Pecunia ſi ſit collata penes mercatorem, an intelligatur mutuū, vel
depoſitum:
4 Dominium, an dicatur tranſlatum in dubio, vel non:

¶ Lex vndecima.

1 **Incendium.** ¶ † Caſus aduerſe fortune nō
liberat generis debitorē. h. d.
cōcor. j. de iur. deli. l. ſi te bonis. gl. tñ in. l. Titiꝰ. ff. de po-
cu. dicit ꝙ inopia, ē qdā exceptio cōpetēs debitori: ſ3 d3
intelligi facta ceſſiōe bonoꝝ: alias gl. eſſet falſa q2 cōcluderet ꝙ ceſ-
ſio fruſtra eſſet. ¶ Quero qͥ eſt rō huiꝰ. l. Rñ. gl. ꝙ genus perire nō
pōt. ⁊ ſic ſi cōtingat interitꝰ in re debita: vt. ff. ad le. fal. l. i ratiōe. §. in-
certe ¶ Scis tñ q2 genera nō pereūt: q2 nō ſuſcipiūt paſſionē, cū nō
ſint qd materiale: ſed qd intellectuale. ¶ Op. de. l. qd̄ te. ff. e. Eo. ibi

a ¶ Subſcriptio. Uide bar. ⁊ Imo. i. l. pr̄is ⁊ filij. ad fi. ff. de vul. ⁊ pu-
b ¶ Precedētes. Et vide qd̄ ſingłr dt̄ Bar. i. l. pr̄is ⁊ filij. ff. de vulg. ⁊
pu. ꝙ ſi i eodē teſtō ſunt plura teſtamēta, qd̄ ſufficit vna ſolēnitas ꝓ
oībus. etiā ſi notariꝰ nō repetijt rogitus teſtiū. ꝙ ſingulare reputat
d. Jo. an. ibi vide pro veritate Bar. in preal. §. ſi initiū. And. Barb.

eſt debitū ſpeciei, hic generis, vel quātitatis.
¶ Scdō op. de. l. periculi. de nau. fe. Sol. illud
2 eſt rōne pacti. ¶ † Tertio op. de. l. electio. §. ſi
is. de noxa. ſ3 iſtō: q2 quātitas debet̄ reſpectu
ſpeciei, vñ dico ꝙ qñ ſpecies eſt cā finalis de-
bēdi generis, tūc interitu ſpeciei cōtingit libera-
tio. ⁊ ita loquit̄ Jūū. vt no. ff. ad le. rhodi. de ia-
ctu. l. nauis. §. j. de pecu. l. ſi noxali. §. eſt autem.
¶ Quarto opp. de. l. qſitū. in prin. de pecu. dt̄
gl. ꝙ ibi eſt ſpeciale in actiōe de pec. Cy. dt̄ ꝙ
actio de pecu. ſapit realitatē. ⁊ male dicit, ꝙ ꝑ
ſupponit obligationē: ergo nō eſt actio i rē: vt
inſti. de act. §. j. dicit ergo ſupplēdo gl. ꝙ actio
de peculio cōpetit ad genꝰ, nō tñ ſimplr̄, ſ3 mo-
dificato modo. ſ. quātū eſt in pecu. ⁊ ſic nō ob.
¶ Quinto op. de. l. i naue Saupheij. ff. loca. ſ3
e ibi loquit̄ in genere ſubalterno,[e] ꝙ pōt perire.
3 ⁊ ſic no ob. ¶ † Extra qrit̄, pecunia ſicut mo-
ris ē, fuit collocata penes mercatorē ꝓ dñs pe-
cunie. ¶ Modo qrit̄ vtrū in dubio intelligat̄
f mutuū vel depoſitū.[f] gl. mouet iſtā. q. i. l. cū qd.
ff. ſi cert. pet. ⁊ Cy. dicit hic ꝙ i dubio ꝑſumit̄
depoſitū. ⁊ ſic recipiēs nō pōt vti: q2 nō eſt ei ꝑ-
miſſum: vt. ff. ſi cer. peta. l. certi. cōdictio. §. fin.
4 ¶ † Sed iuxta hoc qrit̄, vtrū in dubio intelli-
g gat̄ tranſlatū dñiū[g] vel nō. Si eñ cōſtat quod
fuit pecunia numerata. i. ad numerū data, eſt
trāſlatū dñiū: ſi aūt vt ſpecies in ſacculo, non
eſſet trāſlatū dñium, vt. ff. depo. l. Lucius. ⁊ l.
die ſpōſalioꝝ. Iſtud eſt neceſſariū ſcire: q2 nō
tranſlato dñio iſte mercator fugiens cū pecu-
nia facit furtū, ⁊ eo tranſlato nō facit furtū, vt
l. pe. de condi. ob cauſam. Itē expedit ſcire per
alios creditores: q2 non tranſlato dominio to-
tum recuperat: ſed eo tranſlato nō recuperat,
niſi pro rata: vt. ff. de priuileg. cre. l. ſi vētri. §. in
bonis ¶ Breuiter ego dico in dubio: q2 cōſue-
tudo eſt ad numerū dari, ⁊ ad numerū redde-
re, ꝙ ꝑſumit̄ dñiū trāſlatū: vt in id ꝑſumat̄ fa-
ctum qd̄ fieri cōſueuit. ar. ff. de edic. l. qd̄ ſi no-
lit. §. q2 aſſidua. Ideo tñ preſumit̄ magis depo-
ſitum quā mutuū: q2 expedientius eſt credito-
ri habere actionem bonefidei. ſ. depoſiti, quā
ſtricti iuris, id eſt certi condictionē ex mutuo:
⁊ q2 actio depoſiti eſt priuilegiata: vt. j. depo-
ſiti. l. fi. quod tene menti.

1 ☞ Repetitio competit pro parte correi, ſi nō
ſunt obligati.

¶ Lex duodecima.

Si in rem. ¶ Obligatus
ſoluere cū alio,
ſiue ꝑ pte, ſiue iſolidū ſit obligatꝰ,
ſoluēdo ſolidū, ꝑ parte correi repe-
1 tit a correo. h. d. tex. ⁊ gl. no. ¶ † Op. hic dr̄ ꝙ
repetitio cōpetit ꝑ parte, ſi nō ſunt obligati.
S3 ꝯ imo idē ſi ſunt obligati inſolidū: vñ vi-
h det̄ obſt. l. j. j. de duo. re. So. aut qrimꝰ[h] vtrum
poſſit repeti ex officio geſtionis, aut ex natura

c ¶ Eſt no. Si vnū
inſtrm̄ eſt imper-
tinēs quo ad vnā
particulā, ⁊ nō qͦ
ad aliā an vitiet̄.
⁊ qd in teſte, ſi eſt
falſus ſup vno ar-
ticulo, an ſuper
alijs dicat̄ falſus:
⁊ ſi dr̄ falſus, an
teneat dictū ſuū
quo ad alios arti-
culos. cogita. q2
pēdet nunc de fa-
cto. ſed cū hodie
meliꝰ inquirerē,
vidi Bal. in add.
Spe. in ti. de teſ.
§. j. X. Itē qd̄ ali-
qd de ſuo. vbi di-
cit qd̄ ſi teſtis di-
xit aliqd̄ falſum,
qd̄ attingat me-
dullam facti, vel
variet factū, nul-
lo modo valet di-
ctum ſuum: ſecus
ſi non mutet fa-
ctū, vl̄ officiū eiꝰ.
ex qͦ poteris ter-
tio decidere. ⁊ vi-
de de materia an
poterit ſcindi in-
ſtrumētū. j. de cō-
di. ob cau. l. ſi cum
exiguā. ⁊ ibi Mo-
der. ⁊ vid bo. ter.
ff. d fal. l. filiꝰ ema-
cipatꝰ. §. ſequēs.
qd̄ eſt notabile. ⁊
de hoc vidi dubi-
tari, inſtrm̄ erat
nullū propter ſta-
tutū: an ꝓcurato-
riū in illo inſtro
cōtētū etiā redde-
ret̄ nullū. Et fuit
allegatū ꝙ nō q2
d3 diuidi per no.
ꝑ Bal. hic. And.
Barba.
¶ Adde de hoc
qſito Guli. de cu.
in. l. ſcripture. nu.
j. ⁊ qd̄ ibi poſui i
apoſt. ad ipſu3. in
X. poſſunt ſe com-
pati. j. de fide iſt.
Bar. in. l. Quin-
tus mutiꝰ. §. Idē
ſcribit. ⁊ ibi poſui in apo. ad ipſum. in verſ. inſpicit̄. ff. de au. ⁊ arg. le-
ga. ⁊ dixi in apo. ad iſtum in. l. ſi ex fal. nu. xiiij. verſic. ſed quero quid
in inſtrumento. verſi. in parte falſum. ȷ. de tranſac.
d ¶ Cōueniri. No. ꝙ vno libello poſſunt diuerſi diuerſis actiōibꝰ cōue-
niri. vid Bal. i. l. edita. vid. c. ex pte decani. d reſ. qͥ ibi dixi. An. Bar.
e ¶ Subalterno. Uide tex. in. l. in ratione. §. diligenter. ff. ad. l. fal.
f ¶ Depoſitū. Si pecunia eſt collata penes mercatorē, an ꝑſumatur
mutuum, an depoſitum. gl. tenet qd̄ depoſitū. ⁊ iſtam partem tenet
hic. ⁊ Sal. late. contra tenet Joā. and. in Spe. de depo. circa princi.
vbi vide omnino tex. hic. And. Barba.
g ¶ Dñiū. Uide hic cy. ⁊ ꝙ no. Bal. in. l. talis ſcriptura. ff. de leg. j. ⁊
Jo. an. in add. Spe. i ru. de depo. X. fuit qd̄. ⁊ ꝙ no. Bal. i. l. fi. ad fi. j.
de depo. ⁊ i. l. in ꝯtribus. §. j. j. de non nu. pec. Bar. ⁊ Par. de ca. i. l.
cū qd. ff. ſi cer. pe. ⁊ ibi bal. i lec. antiqua. ⁊ i. l. Luciꝰ. halle. poſt Pe.
h ¶ Aut querimus. Uide no. in. l. vt fideiuſſor. ⁊ ibi doc. ff. de fideiuſ.

a ¶ Duorum.ſ.in.l.reos.in.ij.q.de duobus reis.
b ¶ Inſtrumētum.Uide Bal.in.l.fi.in vlti.col.ſ.de dot.pro.verſ.ſed pone.⁊ in.l.debitorum.ſ.de pac.
c ¶ Finis legis.Adde qđ plene nota.in tra.meo clauſularū.in cla.in x.clauſula pn.in x.iiij.dixi et in addi.ad Panor.i.c.cām q̄.nu.v.in ver.cla.in fi.poſita.extra de reſc.⁊ in.c.eccleſia veſtra.num.v.extra de elec.Celſus.
d ¶ Dubiū.Uide Ange.in principalibus.ff.eod. And.Barba.
e ¶ Perpetuis.Adde Bart.in.l.de pupillo.§.ſi qs ipſi.ff.de ope.no.nun.in.iij.oppo.
f ¶ Cyn.Et vide Bal.in.l.cū ipſe.ſ.de Zhen.empt.vbi pulchre habetur.⁊ in auſ.qbuſcūq͂ modis.ſ.de ſum.tri.⁊ dixi in c.poſſeſſiones.de re.ec.nō alie.⁊.c.conſuluit.de iure pat.vbi omnino a vide.An.Barb.
g ¶ Dubitaſ.Uide Bal.in.c.j.de cō.iter do.⁊ fide.in vſu.feu.aut.licētiam.ſaluat gl.⁊ ibi vide.⁊ i.l.ſi defunctus.ar.tu.Bart.nā gl.nō tꝫ in.d.l.facultas.vide Bal.in.l.cum oportet.ſ.de bo.q̄ li.⁊ qd in rectore eccleſie,an preſumaſ de bonis eccleſie queſiſſe.dic ꝙ ſic.ſi qñ venit ad rectorā nulla bona habebat.c.j.d pec.cle.⁊ ibi vide plene.d.Ant.qd i rectore hoſpital.nunc pēdet in facto.⁊ cōſulo pro hoſpitali.vide Bal.in aut.licētia.d epiſco.⁊ cle.q̄ ibi tꝫ.vid omnino Bal.in l.j.ſ.de he.vl act.ven.vbi tenet illā gl.ord.eaꝫ nō allegaui in illo cōſ.⁊ vide eundem in l.ſiiij.ſ.de do.iter vir.⁊ vxo.⁊c.⁊ vide quod not.Lu.ro.pro illa glo.in conſil.cccxxxviij.vide Bal.⁊ alios in.l.principalib⁹.ff.ſi cer.pe.And.Barba.

obligationis.primo caſu loquitur hec lex:tūc enim fungitur geſtoris officio, quando partē alteri ſoluit ſine obligatiōis vinculo,id eſt ſpōte:nō quod ſit ad id obligatus.Iſtud enim appellatur officiū:vt.ſ.de neg.geſt.l.tuto.i.Aut nos querimus vtrum repetat eo quod liberat alium natura obligationis.⁊ ita loquitur cōtrarium:nam quoties ſunt duo rei debēdi inſolidum:ideo ſoluit totum vnus:qꝛ hoc eſt ex natura obligationis,⁊ ideo obligat correū:qꝛ ſimiliter hoc eſſet ex natura obligatiōis.Unde tūc habet vtilem actionem neg.ge.nō directā:qꝛ gerit ex neceſſitate.iſta ergo.l ideo ſe reſtringit:qꝛ loquitur de ea actiōe neg.geſt.que competit ſpontaneo geſtori:lex autē contraria loquitur de vtili:⁊ ſic nō ob.cōtrarium.ſimilibus verbis vtitur glo.ff.de neg.ge.l.ex facto.¶ Sed cōtra hoc opp.⁊ videtur ꝙ in pluribus obligationib⁹ nulla ſit repetitio,niſi ſint ſocij:vt.ff.ad legē fal.l.in lege falcidia hoc eſſe ſeruandū.Solu.dicit Bart.ꝙ illa lex intelligitur in obligat.ex liberalitate,non in his qui ſunt obligati nō ex cauſa lucratiua.⁊ ſic nō ob.Ita dicit ipſe ibi in materia duorū^a reorum.⁊ in hoc multum exaltat vocem ſuā:ſed hoc eſt diuinare:qꝛ illa lex hoc non dicit.preterea ſi nos loquimur in cauſa lucratiua,etiā inter ſocios nulla eſſet repetitio:qꝛ ſi vnus ſociorum donat,⁊ ſoluat:imputet ſibi.Nō enim pōt donare in preiudiciū alterius:nec de alio largiri.Cū natura ſocietatis ſit ſtudere lucro,non abuſioni lucrorū:vt no.ff.de nego.geſt.l.ſi negotia.Cū ergo illa lex dicat in ſocios diuidi periculū:manifeſtum eſt ꝙ nō loquitur in cauſa lucratiua.Et ideo ego aliter dico:quia aut effectus rei eſt communis:⁊ tunc datur repetitio,vt hic,aut nō eſt communis:verbi gratia,pro titio obligāt ſe principaliter ⁊ inſolidum Caius ⁊ Seius.Iſti nō eſt cauſa lucratiua:qꝛ nil donaſ creditori:vt.ff.de dona.l.vt mihi donares.⁊ iſto caſu intelligitur diſtinctio le.cōtrarie:qꝛ ratione ſocietatis diuiditur periculum,quod alias non diuideretur:ſicut inter plures fideiuſſores,⁊ iſte eſt verus intellectus illius legis.

¶ Lex decimatertia.

EUm qui mutuā.

Actus agentium pariunt obligationem inter cōtrahentes,quicquid ſit actu inter vnū ex contrahentibus ⁊ tertiū.h.d.no.vel ſic.Ille qui cōtrahit,nomine proprio obligatur:licet gerat in animo nō conuertere in vtilitatem ſuā,ſed tertij.h.d.not.iſte caſus eſt frequens,⁊ no.
1 ¶ †Per iſtam legē probatur quod inſtrumētum^b cōſeruationis indemnitatis,quod ſit inter obligatos,mihi nō preiudicat:quia non attendiſ quicquid gerāt inter ſe,ſed quid mecū,vt patet in ratione litere ibi:tractatu habito cum me vel domino,nō curo.⁊ adde quod notaſ in.l.ſi pupilli.§.primo.de nego.geſt.Not.nō inſpici ad cuius vtilitatem facit:ſed qualiter cōtrahitur inſpectis verbis ⁊ forma contractus.

b ¶ Adde Iaco.rebuf.in.l.defenſionis facultas.nu.ij.⁊ ibi poſui in apoſt.in ver.in gloſſ.alle.ſ.de iur.fiſ.lib.x.Guliel.de cug.in auſ.licentiam.num.ij.⁊ qđ etiam ibi poſui in apoſt.in verſi.adiudicatura queſierit.C.de epi.⁊ cle.⁊ iſtum in.c.j.in tit.de conten.inter domi.⁊ fide.in vſibus feu.Celſus.
h ¶ Solēnitas.Sequiſ hic Pau.de ca.in.l.fi.in fi.ff.de preto.ſtipu.
i ¶ Renūtiare.No.ꝙ ſolēnitas teſtiū eſt publica:nec pōt pacto priuatorum tolli.⁊ ſic eſt text.pro opinio.glo.in authē.vt ſi.prohi.ma.

¶ Lex decimaquarta.

MUtue.

Pecunie mutuate ſubſcriptio non nocet ſubſcribēti.¶ Nota qđ qui ſe alteri⁹ obligatiōi ſubſcribit,in dubio nō videtur ſe ſubſcribere animo nouādi.hoc eſt verum:qꝛ fiebat ſubſcriptio ad probationem:ſecus ſi ad eſſe cōtractus.vt.ff.de pig.l.ſi fideiuſſor.§.pater.

¶ Lex decimaquinta.

NOn aduerſus.

Perſonalis actio nō ſequitur debitorem debitoris:et iura non mandātur inuito.h.d.¶ No.agendū cōtra eū cuius fidem quis contrahendo ſecutus eſt.concor.ff.de contrahen.emptione.l.fi.Iſtud eſt verum,niſi ex contractu ſit nomen hypothecatum:vt.ſ.que res pign.oblig.poſ.l.nomen.⁊.quādo fi.vel pri.l.non prius.

1 ☞ Qui pecuniam iudici mutuat,preſumitur iudicem corrumpere.
2 Quid in alijs contractibus,vt puta emp.vendi.⁊c.

¶ Lex decimaſexta.

QUiſquis.

1 ¶ †Qui pecuniā iudici mutuat,preſumitur iudicē corrūpere.⁊ qui propter honorē publicum conſequendum dat pecuniā,exilij pena punitur.h.d.In officiali recipiēte,licet adijciat titu-
c lus mutui,preſumiſ barataria.h.d.Not.ꝙ quando finis legis^c determinat aliquam penam,⁊ precedunt multa capitula,omnia videntur ab eadem pena determinari.¶ Gloſſ.oppo.de.l.preſidis.ff.co.Solu.diſtingue vt in glo.⁊ vt hic per Cyn.declaratur.nam perpetuis officialibus licitum eſt contrahere:ſed temporalibus non niſi ex cauſa victus:vel niſi in alio caſu,qui ponitur in.l.qui officij.ff.de
d contrahen.empt.Si autem eſt dubium^d vtrum officialis ſit temporalis,vel perpetuus,id eſt,quandiu vixerit:quia eſt conſtitutus ad incertum tempus.i.ad arbitrium ſuperioris.tunc idem diſponitur
e de eo,quod de officialibus perpetuis^e:quia eius officium quo ad tempus eſt certo modo diffinitum,vt.ff.de exc.tut.l.Iuriſperitos.
2 in prin.ſm Pet.⁊ Cy.¶ †Modo hic reuocaſ in dubiū.quia hec lex loquitur in cōtractu mutui,quid in alijs contractibus,puta emp.⁊ vendi:Dicūt doc.ꝙ ſi quidam officiales habent iuriſ.temporali,nō eſt licitū ſibi contrahere:vt.ff.de contrahen.empt.l.nō licet.⁊.ſ.de contracti.iudi.l.j.⁊ eſt ratio,vt euitetur impreſſio.ſi ergo emit,di-
f cit hic Cyn.^f ꝙ acquiriſ fiſco.⁊ eſt tex.in.d.l.nō licet.vbi dicit ꝙ hoc pertinet ad officiū proc.ceſa.qui nomine fiſci cōfiſcabit.Si vero non habet iuriſ.ſimiliter loquor in officiali tēporali:tūc aut emit ex officio,quod adminiſtrat,puta venditores gabel.per commune deputati talia emūt pro ſeipſis per interpoſitā perſonā,⁊ non quiritur eis ius,imo puniunſ:vt.d.l.nō licet.adeo ꝙ ſi ſint plures officiales,vnus pro altero emere nō poteſt,etiā palam,⁊ iuſto pretio.⁊ hoc propter vim repreſentatiuā:quia immediate repreſentant rempu.⁊ ſic inter ementē ⁊ vendentē non eſſet diſtinctio perſonarū:vt no.in.d.l.j.de cōtract.iu.⁊ ibi eſt gl.Si autem talis emptor nullo modo exercuit officiū,puta notariorū:prior emit durante prioratu.⁊ iſte cōtract⁹ eſt licitus.ſecus forte tamen eſſet in ipſis prioribus:qꝛ apud eos eſt iuriſdictio.tamen hoc non affirmo:quia quotidie videtur cōtrariū
3 fieri.¶ †Modo dubitatur^g hic,nunquid pecunia ſeu pretium pre-
g ſumiſ eſſe de bonis fiſci:dic ꝙ ſic.vt hic.⁊ eſt gl.ordi.in.l.defenſionis.ſ.de iure fiſ.lib.x.Gu.de cug.dicit contrarium ne preſumamus ipſum ſubtraxiſſe.C.de epi.⁊ cle.auſ.licētiā.⁊ ibi per Gui.qđ dicit eſt probabilius ⁊ verius niſi cōiecture alie in cōtrariū appareant.⁊ no.qꝛ ſunt vtilia.⁊ adde quod no.Cy.ſ.de ſac.ſan.ecc.auſ.quibuſcunq͂ modis.⁊ illud quod dixi de fiſco,habet locū in cōtractu licito,non in contractibus illicitis:vt.d.l.qui officij.ff.reſponſo.

1 ☞ Solennitas probatoria iuris eſt introducta propter publicam vtilitatem.
2 Subſcriptio appellatur teſtimonium.
3 Iudex non debet admittere inſtrumentum non ſolenne.
4 Obſeruantia maior ⁊ cautela requiritur in maioribus quantitatibus.
5 Teſtes an ſint de ſubſtantia ſcripture chirographarie.
6 Donatio an preſumatur,ſi non ſubſit cauſa.

¶ Lex decimaſeptima.

SUper chirographarijs.

Chirographū nō probat debitū,nec eius ſolutionē:nec creditur ei ſi ſit vltra quinquaginta li.auri.niſi adſint ſibi tres ſubſcribentes,qui ſint bone opinionis.h.d.¶ Diuidit in tres partes.in prima ponit ſtatutū quo ad ptes,in ſcda monet iudices:in tertia reſtringit ad futura,⁊ nō trahit ſe ad pterita.Scda ibi.nā ſi contra.tertia ibi.quod in futuris.Chyrographis.i.iſtrumētis.expone cum vt.ſ.ob chiro.pecuniā,in rubro ⁊ nigro.¶ Ibi in tex.voluerit,ſuppleatur
1 ple ita qđ de pba.ſi ſit certū,proferaſ.i.pducatur iudici.¶ †Not.
h hic principium,qđ ſolēnitas^h probatoria a iure eſt introducta pro-
i pter publicā vtilitatem,⁊ ideo partes nō poſſunt renuntiare^i legi circa ſolēnitatē pbatoriā diſponēti.facit de le.j.l.nemo pōt.⁊ de le.ij.l.

ñ.l.codicillis.§.fi.¶†Secūdo no.ꝙ ſubſcriptio appellatur teſtimo-
2 niū.ᵃquaſi tūc teſtificari videaẗ cū ſubſcribit ſibi i ꝟbo teſtimoniū ⁊c.
a ¶†Tertio no.ꝙ Judex nō dꝫ admittere inſtr̄m nō ſolenne,nā lex
3 dicit ꝙ paria ſunt inſtrumenta non ſolēnia ⁊ falſa:vt.ī.de teſt.l.Ju-
bemus.in fi.quod eſt verum quantū ad vim probationis,nō q̄tū ad
vim punitiōis:niſi in caſibus in.l.expreſſis,vt no.in auẗ.de nō alie.§.
qꝛ vero leonis.col.ij.¶Quarto not.qđ iura diſponētia de actuum
ſolēnitate,nō diſponunt de actibꝰ perfectis:vel pluſquā perfectis.
4 ¶Extra no.a.ꝙ †in magnis quātitatibꝰ maioꝛ obſeruatio ⁊ cau-
tela requiritur,quam in exiguis ſeu paruis,vt hic:⁊ in auẗ.de inſtr.
cau.⁊ fi.§.fi.ibi nō de rebꝰ exiguis,⁊c.Et ad hoc alle.hec lex a Pet.
5 ⁊ Bar.in.l.Modeſtinꝰ.ff.de dona.¶†Opp.⁊ videtur ꝙ teſtes nō
ſunt de ſubſtantia ſcripture,nā ſi quis vult contrahere,⁊ de contra-
hente ſe confidere,poteſt ſine vllo teſte:vt.ff.de pig.l.contrahiẗ.⁊ in
auẗ.de inſtru.cau.⁊ fi.§.ſi tamen quiſquā.Sol.ſcriptura nō requiriẗ
ad ſubſtantiā ꝯtus,vel diſtractus,⁊ licet nō interueniat ſcriptura:
tamē veritas manet.Quid tamen ſit veritas no.in.d.auẗ.de inſtru.
cau.⁊ fi.circa p̄n.Sed quantū ad ſubſtantiā probationis requiriẗ
qđ teſtes chirographarij ſint ſubſcripti,vt hic ⁊ hoc voluit glo.dum
dicit quantū ad ꝓbationē.Et dicit Inn.ꝙ Judex qui admittit in-
b ſtrumentūᵇ qđ non tꝫ quantū ad probationem,ꝙ non ſolum facit
c litem ſuā,ᶜ ſed tenetur ex illo tit.qđ quiſqꝫ iur.Ita elegāter not.ipſe
extra de exc.c.cum venerabilis.¶Secūdo opp.ꝙ quo ad ꝓbatio-
nem nō req̄raẗ teſtes,vnde vr̄ ob.ī.qui po.in pig.ha.l.ſcripturas.
vbi dicitur qđ priuata ſcriptura,etiā ſine vllo teſte nocet ſcribenti,
⁊ eius heredi.⁊ vocaẗ ibi priuata ſcriptura etiā facta a tabellione,ſi
non cōtinet ſolennia,vel tabellio nō eſt rogatꝰ in forma tabellionis.
qđ eſt no.R̄ñ.tres ſunt caſus:interdū pars ꝯtra quā ſcriptura pro-
ducitur,eam in publico confitetur:⁊ tūc nō ſunt neceſſarij teſtes,vt
ibi.Interdū in publico.i.in iudicio diffitetur.⁊ tunc loquitur hic.
Interdū nec fateẗ,nec diffiteẗ.⁊ tūc Jo.⁊ Ja.de are.dicūt ꝙ vide-
d baẗ affirmare nō opponēdoᵈ.Ego āt dico ꝙ ex ratiōe defectꝰ ſolē-
nitatis apparet ꝙ hec lex reprobat ꝓbationē ex tali chirographo.
¶Tertio ad idem op.de.l.cum tabernam.§.Idē queſijt.ff.de pign.
vbi ſine vlla ſolēnitate ſtatur ſcripture.Sol.ibi nō dubitabaẗ de ve-
ritate facti,ſeu de facto:ſed de iure,an valeret cōtractus,⁊ diciẗ ibi
ꝙ valet:hic autem negatur factū.¶Quarto op.ꝙ etiā cum terno
numero teſtiū nō credaẗ ſcripture priuate:vt.ff.de prob.l.cū de in-
debito.§.fi.Sol.ibi loquitur quādo deficit ſolennitas cauſalis:qꝛ in
chirographo ad obligandum deeſt cauſa:hic aūt non deerat ſolēni-
6 tas cauſalis.¶†Quinto cōtra hoc op.quia vbi non eſt cauſa,preſu
mitur donatio inter ſcientes:vt.l.Campanus.ff.de ope.lib Sol.tūc
donatio preſumitur qñ interuenit ſtipulatio,⁊ eſt ſpeciale in ſtipu-
e latione propter eius ſolennitatem:ſecus in pacto ⁊ cōfeſſiōeᵉ:vt.ff.
de pac.l.Juriſgen.§.ſed cum nulla.ſecundum Bar.qui ita not.ff.de
dona.l.nuda ratio.qđ tene menti.circa enim nullam donationē va-
let ſtipulatio in iudicijs ſine cauſa,⁊ eſt ſpeciale ꝓpter rigorē iudi-
ciorum,vt.ff.ſi quis cau.l.ſed ⁊ ſi quis.§.fi.¶Sexto op.ꝙ hic requi
ratur maioꝛ numerꝰ teſtiū:vt.ī.de teſti.l.teſtiū.Sol.ibi ideo,qꝛ pre-
ceſſit debitum multum ſolenne.i.in ſcriptis.Ultimo no.de authen.
ſed nouo iure.hic poſita.Sol.vt ibi dicam ⁊c.

1 ☞Contractus fiunt quandoqꝫ cum imperitis literarum.
2 Queſtio quando eſt ſupra vnam libram auri, an in defectū proba-
tionis deferatur iuramentum reo:
3 Chirographū qualem fidē facit,ſi nō adiuuetur alijs adminiculis:
4 Scriptura priuata ab aduerſario inficiata, quibus concurrentibus
adiuuetur per comparationem:
5 Scriptura publica ſi negetur:puta qui eam ſcripſit, negatur fuiſſe,
vel eſſe notarius,quid iuris:
6 Notarius ſi poſt confectum inſtrumentum eſt condemnatus, vel
bannitus:an derogetur fidei inſtrumenti:
7 Comparatio literarum,quam habeat virtutem,⁊ qualiter probet:
8 An autem Judex poſſit alteri committere comparationem:
9 Que ſunt neceſſaria ad comparationem:
10 Obligatio quare non probatur per teſtes in caſu huius authen.
11 Scriptura fit ob diuerſas cauſas.12.13.

¶Authentica.

Sed nouo iure. ¶Contractus ſupra librā auri celebratus in ſcriptis ab imperito literarum,quinqꝫ teſtium eget ſolennitate: inter quos connumeratur tabellio:ſi autem ſine ſcriptis ſit contractum, teſtibus, aut iureiurando cauſa deciditur. Si autem non ſit in ciuitate contractū,propter ſimplicitatem contrahentiū vetera iura ſeruanẗ.h.d.tex.auẗ.cū ſuppletione que eſt in corpore vnde ſumiẗ.⁊ ſumꝰ in materia valde practicata.⁊ valde not.ſunt.
ſubaudi quando fiat.percipiet.ſ.cauſa vel probatio producentis.qđ
1 non ꝙ eſt neceſſe vt teſtes producantur.¶†No.ꝙ quandoqꝫ cōtra
hiẗ cū imperitis literarū ſup.vel cū parū peritis,vt patet in corpo-
re:qꝛ facilius poſſunt in literis capi:iꝫ in ſcriptis cōtrahitur maioꝛ

de.§.qꝛ vero.colla.vij.vide do.And.in.c.ſi diligēti.de foro cōpe.Jo.
de lig.in.c.ij.de prob.Bar.in auẗ.Jubemus.ī.de iudi.Jo.de Jmo.
in.l.cuſtodias.§.⁊ feriaris.ff.de pu.iu.And.Barba.
a ¶Teſtimonium.Adde iſtū in.l.fi.in fi.op.ī.de edic.diui Adri.tol.
⁊ Jac.reb.in.l.nulli.num.iij.⁊ ibi poſui in apo.in ver.licere.ī.de nu-
me.lib.xij.Cel.

f ſolennitas.¶Scđo not.ᶠ teſtes a parte pro- b
ducendos,ex quo ſunt ꝓducti,crediẗ eis ſpōte
iuratibus:ſecus ſi nō eſſent producti.Ita de-
bet intelligi gl.in.l.poſt legatū.§.his vero.ff.
2 de his qui.vt indi.¶†Tertio no.qđ qñ que- c
ſtio eſt ſupra vnā librā auri,i defectu ꝓbatio-
nis iuramentū deferẗ reo,tū pōt hoc referri,
ſi iudex conſentit,multū ergo videẗ limitari.l.
in boneſi.ī.tit.j.dic vt ibi dixi,qꝛ hoc eſt arbi
trariū.pt em̄ deferri actoꝛi,qñ pſumptio pro
eo multa ꝓpōderat.¶Ultimo not.ꝙ minoꝛ
copia teſtiū literatoꝝ eſt in rure q̄ i ciuitate,
⁊ ideo req̄riẗ minoꝛ ſolēnitas,ſicut.ī.de teſt.l.
fi.¶Op.de.l.C.q̄.ī.l.libꝛas auri nullā ſolēni-
tate exigit.Solu.illa limitaẗ ꝑ iſtā.¶Itē op.
de ea.l.inquātū dt ſufficere triū teſtiū ſubſcri
ptionē.Sol.eod.modo.¶Itē oppo.de ea.l.
inquantū nō diſtinguiẗ peritus ab imperito.
Sol.eo.modo.Idē opp.de ea.l.inquātū non
diſtinguit in ciuitate,vel i rure.Sol.e.modo.
⁊ ſic apparet ꝙ hec auẗ.legi.C.addit in qua-
tuoꝛ.habes ergo qualiter iſta auẗ.hꝫ ſe ad.l.
codi.addēdo,corrigēdo,ꝯfirmādo,vt in verſi.
3 In agris.¶†Modo op.⁊ vr̄.ꝙ ſi ꝑ tale chi-
rographū ei ſit ſubſcriptū,nō fiat ꝓbatio:niſi
iuuet ꝯparatiōe literarū,⁊ adminiculo teſtiū
ſubſcriptoꝝ,vt in corpore huiꝰ auẗ.in.§.ſi ve-
ro tale.Timore huius ꝯrij gl.hic intrat mate
riā ꝯparationū,dt ergo ꝙ materia fidei iſtru-
mentoꝝ pmixta ⁊ ꝯiuncta eſt i ꝯparatione li
terarū:ad quā deueniẗ demū i defectu aliarū
probationū,vt ptꝫ i corpore in.§.ſi quis igiẗ.
in gl.j.in fi.⁊ in.§.vt ante.ibi in tex.no aliā ido
neā habēs fidē.⁊c.Ubi em̄ ꝑ viuā vocē poſſet
probari,nō recurremus ad cōiecturalem pro-
bationē ⁊ cōparationē:vt eo.tit.§.ſi vero tale.
ego dico quod ſi per confeſſionē ſeu recogni-
tionē ſcripture apparet veritas,nō eſt opus
cōparatiōe.Idē ſi apparet ꝑ teſtes de verita-
te actionū deponētes.Si autem aduerſarius
negat ſcripturā,⁊ teſtes nō poſſunt atteſtari
de numerationis actu:qꝛ non interuenerunt
in actu numerationis,ſed ſolū in actu ſcriben d
di,quod tunc duo ſunt neceſſaria,ſcilicet ꝙ te
ſtes deponant ſcꝫ ꝙ illa ſcriptura ſit illius ſcri
bentis,⁊ quod cum teſtibus concurrat com-
paratio literarum:vt in corpore authen.§.ſed
5 ⁊ ſi qs.Itaqꝫ ſi teſtis ᵍ nō viuit,talis ſcriptu
ra priuata nō poteſt tali cōparatione iuuari:
vt ibi not.in gl.que incipit cauſam.Secus eſt e
in ſcriptura publica,que iuuatur cōparatione
mortuis teſtibꝰ:vt.e.ti.§.ſi vero nullꝰ.¶Ad-
de tu qꝛ teſtes ſemꝑ ſunt iterrogādi,vbi depo
nūt de notitia perſonarū.eo.tit.§.oportet ve-
4 ro.⁊.§.ſi qs igitur vult caute.¶†Et pro ple
nioꝛe notitia reuoco i dubiū,qbꝰ ꝯcurrētibꝰ
priuata ſcriptura ab aduerſario inficiata per
ꝯparatione iuueẗ:dico ꝙ ꝯtinere dꝫ aſſertio f
ne teſtiū ſubſcriptoꝝ,vel nō ſubſcriptoꝝ.Itē
opꝫ cōtinere motū iudicis cū cōparatiōe lra-
rū,vbi eſt notādū ꝙ in tractatu literarū in ſi-
gnis ⁊ notis ſtat oculꝰ cōparātis:ſm Ja.de
bel.adde hic ꝙ dt Bar.i.l.nuda rō.ff.de do- g
na.ꝙ ſi priuata ſcriptura hꝫ ſubſcriptionem
vtriuſqꝫ ꝑtis:ſufficiat teſtes de literis deponē
tes,ſine aliqua ꝯparatione.¶Sꝫ ſi nō hꝫ ſub
ſcriptionē vtriuſqꝫ ptꝭ,req̄rit vtrūqꝫ.i.ꝯpara-
tioꝛ depoſitio ſꝫ bar.iꝫ iui.de ma.dt ſdiſtincte
vtrūqꝫ req̄ri ad plenā ꝓbationē,ꝙ eſt verius.
Itē dt Bar.ꝙ codex rationū alteri codici cō-
paratꝰ ꝓbat ſola cōparatiōe,ſine teſtiū depo
ſitione,qꝛ in codice rationū nō reperitur cor-
recta.l.cōparationes.ſed ſolū in apodiſſis ⁊
apochis in qbus facilius pōt ꝯmutari mutatio

¶Inſtrumentū.
Adde Bal.ī.l.ſi
quis teſtibus.ī.
de teſti.
¶Litem ſuam.
Not.quod ſi Ju-
dex admittit in-
ſtrumentum non
ſolēne quo ad ꝓ-
batione,facit litē
ſuā.⁊ punitur ex
titul.quod quiſqꝫ
iu.Ita dicas i ad
uocato ita cōſulē
te,vt eodē conſil.
teneaẗ vti in ſua
cauſa ſm Angel.
ff.quod quiſqꝫ iu.
l.j.alias.iij.⁊ hoc
de iudicante.re-
fert do.Flo.in.l.
in finalibus.fina.
reg.⁊ ſi admittat
exceptio.declina
toꝛiam nō admit
tendam.l.pen.in
fi.ī.de pac.vel nō
audit alle.vl' pro
bationes.l.argen
tarius.§.cum au-
tem.ff.de eden.d.
Floꝛe.in pꝛealle-
ga.l.in finalibus.
Andr.Barba.
☞Adde Lud.
Rom.ſingu.ſuo
clxj.incip.Judex
qui admittit.vbi
allegat ad propo
ſitum.de quo hic
vide tam Inno.
quam iſtum.Cel.
¶Opponendo.
Uide ad hoc qđ
not.Poſt.⁊ An-
to.de Butr.in.c.
quoniam contra
falſam.in.j.chart.
extra de proba.
¶Confeſſione.
Not.Bartol.in.l.
iuriſgen.§.quin-
imo.ff.de pactis.
in fi.⁊ vide Bal.
in.d.l.iuriſgen.§.
ſed cum nulla.⁊
Angel.
¶Secundo not.
Bal.i.l.j.ff.de in
ius vocan.Bart.
in.l.q̄ omnia.ff.
de procura.
¶Teſtis.Uide
Bal.in.l.fi.in col.
j.de edi.di.Adri.
tol.⁊ in.c.ij.extra
de fid.inſtrumē.⁊
Bartol.idem te-
nentem in.l.ſcri-
pturas.circa p̄n.
ī.qui pot.in pi-
gnoꝛ.hab.vide-
tur tamen quod
faciat ſemiplenā

ꝓbationem vt not. Bald. ĩ. eod.

a ¶ Publica. Quid ſi negatur inſtrumẽtum ſcriptum manu notarij. adde gl. in auẽ. at ſi ꝯtus. in ver. ſol. ad fi. ĩ de fide inſtru. ⁊ habetur in. l. j. §. fi. ff. quẽadmo. teſt. aperi. ⁊ Bal. in. l. comparationes. ⁊ in. l. in exercẽdis. ĩ. de fide inſtru. ⁊ in ea. l. ⁊ ſi notarius viuit, ꝙ ſtetur aſſertioni ſue: eſt text.
gl. ⁊ Bar. i. l. ſi qs
decurio. ĩ. de fal. ⁊
no. Jaco. de Bel.
l. In donationi-
bus. ĩ. de dona.

b ¶ Dicit qd̃ ſcri-
bẽs nõ eſt tabel-
lio. Adde ꝙ nota
rius negatus ẽſſe
tabel. ꝓbat ſe eſſe
ꝑ iuramẽtũ. ꝑ cõ-
paratiõẽ litera-
rum, ⁊ ꝑ cõſuetu-
dinem celebrandi
inſtrumenta. Ita
not. an. in auẽ. de
hered. ⁊ fal §. hic
nobis. col. j. Iſte
in. l. j. in prin. ĩ. de
fideic. de quo vi-
de oĩno Alexan.
poſt Barto in. l.
herẽniꝰ. ff. de de-
cur. ⁊ Panor. i. c.
innotuit. nu. vj. ⁊
ꝙ ibi poſui i ver.
omnino h̃ refert
duas opin. extra
de eo q fur. or. ſu-
ſce. nec omitto ꝙ
notarius ſi negaẽ
eſſe notariꝰ, ꝙ ne
gãti incũbit ꝓba-
tio ꝯtrarij. ita no.
Alex. in alle. l. he-
rẽnius. ⁊ Frã. tig.
cõſ. ſuo. inci. factũ
tale eſt, qdã ꝓmi
ſit ⁊c. niſi forte eſ-
ſet ille cuiꝰ inſtrũ
producit̃ de lon-
giquo: vt no. car.
in cle. j. q. iij. ꝺ ꝓc.
ꝑpopi. Paul. de
Caſt. in. l. ſcrinia-
rios. C. de te. mil.
quã ſic ꝯcor. ⁊ de
hoc vid̃ omnino
Alex. ꝯſi. cxxxvij.
vo. j. ⁊ qd ſi negat
ſe eſſe notarium,
vide oĩno Inn. in
c. j. extra de fid. in
ſtru. Celſus.

veritatis. ita not. ipſe in. d. l. nuda ratio. ⁊ ita
obſeruat cõſuetudo. ad quã ſemper eſt recur-
rendum, vt not. Inno. in. c. ij. de fide inſtrumẽ.
5 ¶ † Deinde quero qd in ſcriptura publica [a]
a quãdo negaẽ ſcriptura ſeu tabellio: qꝛ dicitur
b ꝙ ſcribens nõ eſt tabellio [b]: Rñ. interdũ non
eſt cognita in loco iudicij ſcriptura, necꝫ ꝑſo-
na, tũc ſi tractaẽ de paruo p̃iudicio, ⁊ iudicis
motꝰ ꝯcurrit, ſtaẽ ſcripture. Si aũt de magno
preiudicio, duo ſunt ꝓbãda. vnũ circa ꝑſonã. ſ.
officiũ, aliud circa ſcripturã ex cõparatione li
terarũ, vt no. Inn. extra de cle. pereg. c. j. Si ãt
non eſt q̃ſtio officij, ſed manus tñ: qꝛ negatur
ſua manu ſcriptũ, tũc ſola literarũ cõparatio
ſufficit ſm̃ Ja. de bel. in corpore iſtius auẽ. ꝯ.
ſed ⁊ ſi inſtrumẽta. in iij. q. ⁊ hec vera niſi tabel
lio ſit dñs, vel diſcipulꝰ eius, vel adminiſtra-
tor, nã tũc ipſi iterrogãdi ſunt ſuper veritate
ſcripture. vt i corpore illius auẽ. i. §. In his ve
6 ro. ⁊ ibi habes i hac mãtria no. ¶ † Primo,
ꝙ ſi notarius poſt inſtrm̃ eſt condẽnatus, vel
bannitus: ꝙ nõ derogaẽ fidei inſtrumẽti i gl.
que incipit, ſcꝫ tabellio. ⁊ in gl. q̃ incipit natu
raliter. qd̃ tene mẽti. ¶ Scd̃o, ꝙ ſicut in teſte:
ita in tabellione regriẽ aſſertio ꝑ viſum ⁊ au-
c ditũ. nã ſub iſtis duobꝰ ſenſibꝰ [c] tabellio facit
inſtrm̃, ⁊ maxime ſub ſenſu viſus: qꝛ maximũ
ſenſuũ eſt viſus. eo. tit. §. ſi vero moriaẽ. in gl.
que icipit, alſ ꝑ ſe i ꝓn. ti. in gl. alle. ¶ Tertio,
ꝙ notarius põt ſcribere inſtrm̃ per diſcipulũ
ſuũ, qui eſt notarius ſubalternus in. d. §. in his.
¶ Quarto, ꝙ ꝓcurator q ꝯnumerat põt teſti
ficari ꝑ dño ſm̃ vnã expoſitionẽ Petri. ⁊ de
hoc ꝑ Bar. i. l. deferre. §. j. ff. ꝺ iure fiſ. ¶ Quin
to, ꝙ ꝓxeneta p̃t teſtificari i ꝯtu i ſcriptꝫ: qꝛ
eſt adhibitꝰ ab vtraꝗ parte. ¶ Sexto habes
in. d. §. ſed ⁊ ſi inſtrumẽta. qd̃ tabellio eſt de nu
mero teſtiũ. qd̃ intellige de numero formali
cõtractꝰ, nõ de formali numero iſtrumẽti: vt
7 ĩ. qui teſta. fa. poſ. l. hac cõſultiſſima. ¶ † Ulte
rius q̃riẽ de virtute ꝯparationis. ⁊ dic ꝙ cõ-
paratio ex p̃uata ſcriptura ⁊ depoſitiõe teſtiũ
cõfirmata, per iudicẽ approbata, eſt ſolẽnis, ⁊
probat plene: vt in corpore, ⁊ i. §. ſed ⁊ ſi iſtru-
mẽta. ex publica vero ẽt ſine teſtiũ receptiõe:
mortuo tabelliõe, vel abſente etiã ſi nõ eſt di-
ſcipulus, vel adnumerator: quorum viua vox
poſſit recipi, reſultat ꝯparatio ſolennis ex ſo
lis ſcripturis authẽticis: ſi motꝰ iudicis con-
currit cũ qualitate ꝯparationis: vt no. ĩ. de fi-
de inſtr. in auẽ. at ſi ꝯtus. Si autẽ fit cõpara-
d tio ad p̃uatã [d] ſcripturã ſimplicem abſque
teſtibus: tũc facit ſemiplenã fidẽ, vel indiciũ.

c ¶ Senſibus. Uide Bal. in rub. ĩ. de fide inſtru.
d ¶ Priuatam. Adde Bar. in. l. ſcripturas. in fin. qui potiores in pi-
gno. habeantur.
☞ Adde an ⁊ quãdo fiat cõparatio literarũ Guliel. de cug. ⁊ iſtum in. l. comparationes. ⁊ ibi notaui in apoſtil. ad vtraque. ĩ. de fide inſtru. ⁊ dixi in appo. ad Lanfran. de oria. in. c. quoniã cõtra falſam. §. inſtrumentorum produ. nu. lj. cum. §. ſeq. ⁊ ibi poſui an Iudex poſſit ex equitate debitorẽ compellere: vt manu ſua propria ſcribat, ad cognoſcendum ſi illa ſit manu illius ſcripta, ⁊ ex illa ſcriptura facere comparationem, ibidem extra de proba. Celſus.
e ¶ Quod non aliq. quod iudex nõ poteſt notario committere comparationem inſtrumenti. vide ibi Ang. vbi not. illam glo. contra peruſinos. And. Barba.
f ¶ Inſtrumento. Et ideo dicit Bald. in auẽ. ſi quis. ĩ. qui po. in pig. hab. quod ſcriptura ex qua fit cõparatio, debet eſſe omni exceptione maior.
g ¶ Scriptura. Adde Bart. in. l. ſcripturas. in prin. ĩ. qui potiores in pig. haben.
h ¶ Sed eſt releuatio a probando. Idẽ no. iſte in. l. ij. §. ꝙ obſeruari. ſ. de iura. cal. ⁊ in. c. j. §. ſi vaſal. col. ij. in tit. ſi de feu. fue. controuer. inter

⁊ non habet vigorẽ perfecte probationis ſecũdũ Jac. de bel. in cor.
8 ¶ † Dubitatur tamen vtrũ Iudex põt alij cõmittere cõparationẽ,
vel quando inſtrumentũ exemplatur, poſſit cõmitti videri per aliũ.
e ⁊ dic ꝙ non [e]: qꝛ ſenſus viſus hic requiritur, qui eſt inſeparabilis a
ſubiecto, vt in corpore huius auẽ. §. vt autem. vbi in gl. not. Ex pre-
dictis habes quod quedã eſt ꝓbatio ſimplex: puta quando inſtru-
mentum nõ negatur. quedã eſt ꝓbatio cõplexiua ex pluribus cõcur-
rentibus. vt in gl. §. ſi vero nullus. ⁊. §. ſed ⁊ ſi qs. ⁊ ideo dicebat Jac.
But. in. l. cer. i cõdictio. §. qm̃. ff. eo. ꝙ ſtatutũ qd̃ diſponit de proba-
tione ſimplici, nõ hꝫ locũ in cõplexiua. Idẽ ꝺt Bart. vt. ff. de lega. iij.
9 l. hoc legatũ. ¶ † Ultimo no. ꝙ ad hoc vt cõparatio lr̃arũ operetur
f in inſtrumẽto [f]: dꝫ illud inſtrumentũ alias eſſe ſolẽne, de qua ſolẽni-
tate principaliter tractat auẽ. noſtra. ⁊ adde qd̃. ĩ. dicã. Et gl. noſtra
hꝫ duas ꝑtes principales, prima loquiẽ de ſolẽnitate inſtrumẽti: ſe-
cunda de fide cõparationis. ij. ibi ⁊ fit cõparatio. gl. meliꝰ eſt ſcripta
in ſum. Azo. quã in apparatu. ⁊ in gl. ibi. ⁊ fit cõparatio. dicas qd̃ lo
quitur de cõparatione, ideo interſerit: qꝛ vbi fit cõtractꝰ in ſcriptis
⁊ dubitatio eſt ſuper ſcriptura, recurritur ad comparationẽ literarũ
propter cõparationẽ ſcripture cõtractus, de qua dubiũ eſt. vtrũ ſit
facta manu eius de quo ꝺr. ſ. ipſius debitoris, nec ſufficit dictũ teſti-
ficantiũ ſe fuiſſe p̃ſentes huic ſcripture, vel ſe ſubſcripſiſſe, niſi cõpa-
ratio aliarũ literarũ de hoc cõcurrat. Sed ex his duobus probatur
qd̃ ſcriptura fuerit ipſius debitoris manu ſcripta, ⁊ eſt ratio: qꝛ non
crediẽ ſoli dicto teſtiũ: qꝛ hoc eſt factũ i quo poſſunt de facili teſtes
10 errare. vt in auẽ. de fid. inſtr. in prin. ¶ † Sed dubitatur quare non
probatur per teſtes obligatio: rñdeo, qꝛ teſtes forte nõ fuerunt pre
ſentes depoſitioni vel numerationi, ſed ſolũmodo ſcripture: vt not.
in cor. § ſi quis igitur. in glo. caue tibi. ⁊ in glo. ſi azo. Poſſet dici, qꝛ
ſi contractus fit in ſcriptis, nõ ſufficeret ꝓbari depoſitionẽ ꝑ teſtes,
ſed per ſcripturã deberet probare. ĩ. de non nu. pe. l. generaliter ⁊ eſt
ratio: qꝛ hic articulus eſt inſertus huic gl. quãdo ſcriptura eſt priua
ta debitoris. ⁊ eadẽ eſt ratio eius quod poſtea ſequitur in glo. cum
ſcriptura eſt publica. vnde ſi contractus non eſt factus in ſcriptis
id eſt, cum ſolennitate ſcripture: tunc quia obligatio non tantũ per
ſcripturam, ſed per alia quecunꝗ indicia legitima, probatur omnis
literarum comparatio: ⁊ ſine tanta ſolennitate debet prodeſſe, vt ha-
beat adminiculum: vt. ſ. de rei venditione. l. indicia. ⁊ in cor. §. ſed in
his. ibi non enim haberemus probationem ⁊c. ſecundum Nicolai
de Mata. Apparet ergo quod hec ſcripture comparatio de neceſſi
tate in ſolis contractibus ſcripta, eſt de iure nouiſ. introducta. ſecũ-
dum eum. tamen ratio que ponitur in cor. illius authen. ne falſitas
committatur, generalis eſt. Et ideo indiſtincte intelligo in qualibet
g ſcriptura. [g] ¶ † In eadem gl. ibi in. l. contractus. Ego circa hoc di-
11 co, quod ſcriptura de aliquo fit quandoꝗ propter ſubſtantiam eius
de quo intenditur: quandoꝗ propter neceſſitatem probatiõis eius
de quo agitur: ⁊ quandoꝗ vt ipſa probatio magis habiliteẽ. ¶ In
primo caſu ſcriptura eſt adeo de ſubſtãtia, quod quicquid deinde di
ctum vel factum ſit, niſi interueniat ſcriptura, illud non valet quod
agitur: vt eſt exemplum. ĩ. tit. j. l. j. ⁊ de ſen. ex breui. rec. l. ij. vnde vbi-
cunꝗ aut iure, aut ab homine talis ſcriptura de neceſſitate requiri-
tur, vt non valeat quod fit niſi interueniente ſcriptura: tunc ſcriptu-
ra dicitur de ſubſtantia. ⁊ tunc ſubdiſtingue: quia aut actus fit extra
iudicia contrahendo, aut in actis coram iudice, vel per iudicem ali-
quid agendo, aut vltimam voluntatem diſponendo. primo caſu ſer-
uatur ſolennitas que eſt. ĩ. de fide inſtrumento. l. contractus. Secũ-
do modo ſufficit quocunꝗ modo in actis coram iudice ſcriptũ reperiatur,
etiam ſine teſtibus. vt not. in cor. huius authen. verſi. de qui-
bus licebit. ſed in ſententia eſt neceſſe quod ſcriptura precedat pro-
bationem: vt. ĩ. de ſenten. l. ij. ⁊. ĩ. de donatio. l. in donationib. ⁊. ſ. de
ſacroſanctis eccleſijs. authenti. hoc ius porrectum. ibi ſeruari debet
forma que eſt. ĩ. de teſta. l. hac conſultiſſima. ⁊ in omnibus iſtis ſola
ſcriptura demonſtratur, ⁊ loquitur, ⁊ ſine ea nihil dicitur factum
vel dictum in dictis iuribus ſecundum Nicol. de ma. ⁊ ideo in con-
tractibus qui fiunt in hac ciuitate cũ communi per ſchedulas, qui
proprie ſunt contractus in ſcriptis: quia aliter non eſſent contra-
ctus: nil poteſt addi, vel ſubintelligi. vt not. Bartol. in. l. Gallus. §.
Idem credendum. de liberis ⁊ poſthumis. in alio caſu vbi ſcriptu-
ra fit propter neceſſitatem probationis, ſcriptura non eſt de ſub-
ſtantia eius quod agitur: quia etiam ſine ſcriptura valet quod agi-
12 tur. ¶ † Tamen ſi negetur, non probatur niſi per ſcripturam: ſi ta-
men confiteatur, valebit quod factum eſt, quia confeſſio aduerſarij
h non eſt probatio, ſed eſt releuatio [h] a probando: vt. ff. de inter-
roga. actio. l. prima. in fin. ſupra de iuramen. calum. l. j. ⁊ in authen-
tica iſta. ⁊ de tali ſcriptura intelligitur vbicunque a iure aut ab ho-
mine hoc requiritur, quod probatio rei geſte non poſſit fieri, niſi
per ſcripturam: ſicut eſt exemplum. ſ. de mand. princip. l. j. ĩ. de iure
Emphyt. l. j. de nõ num. pe. l. gñaliter. ⁊ ſi mi. ſe maio. dixe. l. iij. ⁊ hoc
modo in ſcriptis dicitur factum ad probationem. Sed nũquid hoc
caſu poſſit fieri probatio per ſacramenti delationẽ, vt ille cui defer-
tur teneatur iurare vel deferre: puto quod nõ, cum talis iuramenti
delatio

delatio ſit ſpecies probationis.ī.de non nu.pec.l.In cōtractibus.§.
13 illo.ſm Nic.de ma.¶†Cōtrariū in hoc dico,qꝺ aduerſario pōt de⸗
ferri,ſed nō ipſi q hȝ ꝓbare,arg.iſtius auth.in verſic.nā ſi quis.⁊ in
cor.vnde ſumit.Non ob.ꝙ eſt probatio,imo verius eſt releuatio ab
onere ꝓbādi,vt.ṡ.iſte idē doctor dt in tertio caſu,vbi ſcriptura nō
ſit ad ſubſtantiā rei.nec eſt de neceſſitate probationis.ſȝ ſolūmodo
ſit vt facilior ſit probatio:⁊ ideo tūc nō dicitur aliquid fieri in ſcri⸗
ptis,ſed potius ſine ſcriptis:licet ad cautelā redigatur in ſcriptura
tunc loquitur.ṡ.de pac.l.pactū.⁊ de pig.l.cōtrahitur.Et in hoc ⁊ in
ſuperiori ſcriptura proxima nō credo neceſſariā illā ſolennitatem de
qua dicitur.ī.de fi.inſtru.l.cōtractus.cū per imbreuiaturam probe⸗
tur.⁊ ideo ſufficit ꝙ ſm cōmunem modum inſtrm̄ ſit ſufficiens ad
probandū.de quo habemus.ī.qui po.in pig.ha.l.ſcripturas.ſm Ni
col.de ma.vnde ſcias ꝙ de ꝯſuetudine in materia huius aut.ſufficit
publicū inſtrumentū duobus teſtibus roboratū.⁊ tunc iſta aut.re⸗
ſtringitur ſolū ad chirographū ſeu priuatā ſcripturā.⁊ ita tȝ Jac.de
Bel.in cor.⁊ glo.ponit in.c.pluralis locutio.de reg.iur.lib.vj.facit
ꝙ no.ī.de fideicō.l.queſtionē.¶Ex predictis apparet ꝙ quedā eſt
ſcriptura que producitur ad probationē obligationis,quedam que
producitur ad cōfirmationem in dubium reuocate probationis.de
prima loquitur hic.de ſecunda loquitur.ī.de fide inſtru.aut.ad hec.

¶De ſuffragio. Rubrica.

¶Continua Rubricam vt in glo.⁊ dicitur ſuffragiū duobus mo⸗
dis.vno modo dicitur ſuffragium ipſe actus patrocinandi.Secun⸗
do modo dicitur meritum ſiue ſalarium,quod perinde preſtatur iu⸗
dicibus.⁊ ita hic.

1 Salariū aduocati debet ex nudo pacto,id eſt,ſine ſtipulatione.5.
2 Traditio vera requiritur in rebus mobilibus.
3 Salarium aduocati quo iure petitur:4.
6 Salarium quando debetur aduocato.7.
8 Salarium,ſi ſit promiſſum ex victoria plurium cauſarum, an ſuffi⸗ciat viciſſe in vna cauſa:
9 Quid ſi pars tranſegit:
10 Aduocatus in principali cauſa,an teneatur patrocinari in cauſa appellationis:

¶Lex vnica.

SI qui deſideria. ¶Ex nudo pacto debetur ſalarium
aduocato:⁊ ſi ſalarium conſiſtit in quātitate, vel re
mobili,vel ſe mouente,non eſt neceſſaria certa ſcri⸗
ptura promiſſionis,vel traditionis: ſecus in re im⸗
mobili.Et ſi aduocatꝰ ſibi ius dicit,tres penas pa⸗
titur:q2 de vi punit,poſſeſſionē reſtituit:⁊ iure quod per promiſſionē
meruit,⁊ patrocinio priuat.h.d.no.Diuidit in tres partes.Prima
loquit qn̄ patrociniū cōſiſtit in quātitate, vel re mobili.ſcd̄a qn̄ in
re imobili.tertia loquit de pena ſiue i re mobili,ſiue immobili occu
pata.ſcd̄a ibi,qꝺ ſi ꝑdia.tertia ibi,qꝺ ſi qs.¶Ferri.i.ꝑſtari ob refe⸗
rendam vicē.i.remunerationē faciēdā.¶Spōſione.ſ.nuda. Nā hoc
vocabulū generaliſſimū eſt,ſm gloſſ.quicquid Cy.dicat ⁊ ſomniet.
¶Reſtituant.i.impleant.¶Cum,tēporaliter,ꝓ qn̄.Vel cauſatiue,
pro quia. ¶Si artibus , i.i eſt,diffugijs,vel procraſtinationibus.
¶Cumulatur.i.iſte cōtractꝰ ⁊ traditio veȝ partiū volūtate ⁊ legis
authoritate trāſfert deſtinationē ꝓmiſſionis,vel per actū tradūtio⸗
nis.¶Emittat.i.iteruenit.Ad nouū dn̄m.i.aduocatū.nō poſſunt
ſȝ res immobiles.de vetere.i.de dn̄io ꝓmiſſiōis diſcedere occupā⸗
da ꝓpria temeritate:⁊ violēter retinebit vt puniat criminalr, poſ⸗
ſeſſio reducet. ſic.ī.ſi per vim vel alio mō.l.j.ꝙ petere debuiſſet.ſȝ i
1 iudicio legitime.¶†Not.ſalariū aduocati ex nudo pacto deberi.ꝙ
intellige ex nudo a ſtipulatiōe : ſed ex nudo a ſcriptura: diſtinguit
inter mobilia,vbi nō reqrit ſcriptura:⁊ immobilia vbi reqrit ſcri⸗
ptura.⁊ hoc approbat,ꝙ per inſtrm̄ nō ſolū probat promiſſio, ſed
poſſeſſio.vn̄ opȝ ꝙ iſtō inſtrm̄ fiat in re ipſa,cū corporaliter tradit.
alias per inſtrumētū non probat poſ.vt.ff.de acquir.poſ.l.predia.⁊
2 extra de fide inſtru.c.inter dilectos.in fi.¶Secūdo no.quod in re⸗
bus mobilibus reqrit vera traditio.i.corporalis.vnde ſi aliquid in⸗
corporale eſſet promiſſum pro patrocinio,nō habet locū iſta regu⸗
la:vt.l.ſeruus.§.incorporales.ff.de acqui.re.do.ꝙ verū credo quan⸗
tum ad actū traditiuum.ſed quantū ad actū promiſſiuū bene requi
ritur inſtrumentū.Si iſtud incorporale equiparetur rei immobili,
vt annuꝰ redditus:vt in aut.de non alie.§.vult enim.⁊.ṡ.de ſacro⸗
ſan.eccle.l. Jubemus. ¶ Sed que eſt ratio ꝙ hic requirit traditio
corporalis:⁊ ideo nō ſufficit precariū,vel retentio vſufru.Reſpon
a deo[a],ꝙ cum aduocato iſte cōtractus eſt ſuſpectus ⁊ reprobatus:⁊
vbicūqȝ eſt ſuſpitio fraudis,vel ſimulatiōis , facta traditio ꝓſumi⸗
tur ſimulata:vt.ff.quib.mod.pig.vel hypo.ſol.l ſicut.§.ſupuacuum.
⁊ not.per Bar.ff.de aqua plu.arcē.l.emptor.⁊.ff.de donatio.l.poſt
cōtractum.quod eſt not.¶Tertio not.quod ex vtili cōtractu non
b tranſfertur dominium[b],niſi dicas quod aut cōtractus peccat in cā

do.⁊ agna.Pau.de ca.in.l.j.ff.de confeſ.⁊ in.l. Publia.§.fi.ff.depo.
Roma.in.l.admonēdi.in.vj.char.de iureiu.Jnn.i rub.extra de pro⸗
ba.Phili.Frā.poſt alios i.c.j.ī.de ꝯfeſ.li.vj.Jo.an.⁊ alij in.c.bone.
el.j.extra,ꝺ ele.⁊ Fel.i rub.extra de ꝓba.X.vlteriꝰ ſcd̄o loco.Ex quo
infero vnū notabile xbū ⁊ ſin.poſt Jnn.in.c.vltra tertiā.ſm Bald.

intrinſeca,aut extrinſeca.Si intrinſeca,verbi
gratia:q2 cōtrahens non poteſt cōtrahere vel
res non eſt in cōmercio:tunc non trāſit domi⸗
niū,vt hic ⁊.l.multū.de verb.obliga.Si vero
peccat in cauſa extrinſeca,puta propter dolū
aduerſarij:tunc tranſfertur dominiū.ad quod
transferendum ſufficit cauſa intrinſeca,id eſt
conſenſus tradentis:vt.l.⁊ eleganter.in prin.
ff.de dolo.que verba ſunt not.digna.¶Vlti
mo not.quod ſcientia inflat,tamen ſuperbia
3 non remanet impunita.¶†Venio ad appa⸗
ratum.⁊ quero quo iure petitur ſalarium ad⸗
uocati.⁊ dico quod tribus modis.Primo ex
prouiſione hominis.ſi ꝓuidet per ſtipulatio⸗
nem.Secūdo iuſta ratione ⁊ prouidētia ho⸗
minis ⁊ legis,vt qn̄ nudo pacto.Tertio ex
mera ꝓuiſione legali:vt qn̄ ꝯuenit de ſalario:
vt.l.j.§.in honorarijs.de va.⁊ extraor.cog.ſe⸗
cundum primū modum agitur ad certū certi
condictione,ad incertū actione ex ſtipulatu.
Secundum autē ſecūdum modum agitur ad
vtrumque condictione ex lege:ſecundum ter⸗
tium modum proponitur officium iudicis:
vt not.hic.⁊.ff.māda.l.ſalarium.Sed dubita⸗
tur quare non agitur ex locato,cum aduocati
locent operas.Reſpondeo officium aduoca
tiōis eſt publicū authoritate.⁊ eſt neceſſariū:
q2 natura ſua reddit in inuitū.vnde q2 aduo⸗
catus pōt cogi ad aduocandū.l.j.§.ait pretor.
ff.de poſtu.⁊ ideo nō cadit ſub locatione.nec
etiā cadit ſub contractu innominato:facio vt
des,vel do vt facias:q2 ratione publici officij
non eſt omnino voluntariū officiū.argumen.
ad hoc.ff.de edend.l.quedā.⁊.l.j.§.j.ſi menſor
falſum modū dixerit.ff.Cy.reprehendit gl.⁊ a
dicit quod olim aduocati habebant ſalarium
de publico.hodie nō.⁊ ideo ſunt redacti ad in
4 ſtar quorūcūqȝ locātiū operas ſuas. ¶†Tu
tene gl.ꝑ id qꝺ legit ⁊ notat.ṡ.de aduoca.di⸗
uerſorum iudi.l.fori.nam olim aduocati con⸗
ducebantur,⁊ ideo erat ſalarium limitatum.
vt.l.j.§.licita.ff.de var.⁊ extraordina.cogni.⁊
forte nullus aduocatus habet ſalariū de pu⸗
c blico:niſi ſit aduocatus fiſci, [c] vel pauperum,
vel reipubli.vel ſimilis iſtorum.vt.ṡ.de ad⸗ b
uoca.diuerſorum iudiciorum l.petitionem.§.
5 quando autem.⁊.l.poſt duos.§.j.¶†Secun⸗
do quero,nunquid aduocato debeatur ſala⸗
rium ex nudo pacto:glo.dicit quod ſic:q2 ve⸗
ſtitur legis auxilio:tamen quia nō cadit ſub
aliquo de quatuor cōtractibus innominatis,
neceſſe eſt agi cōdictione ex lege.⁊ ita teneas.
6 ¶†Tertio quero,quādo debeatur ſalarium
aduocato:Reſpon.cū incipit aduocare,licet
non peregit.nam interim clientulus cōſequi⸗
tur patrociniū,ergo preſtat ſalarium:vt.ṡ.de
iudicijs.l.properādum.§.illo.Si enim ſpecta
remus finē litis,magis faueremus clientulo
quā aduocato.⁊ daretur materia cliētulo ſub⸗
trahendi ſalarium,quod eſſet inconueniēs.⁊
per hoc eſt verbum conſequātur,quod deno⸗
tat fluentem actū,non fluxum.vbi ſcias quod
in obligationibꝰ correlatiuis qn̄qȝ ex vna par
te eſt factū ſuccedaneū:qn̄qȝ ex alia aliqd in⸗
ſtantaneū.exemplū in aduocato: q2 patroci⸗
nium requirit tēporis moram ſeu tractū:ſolu
tio autē ſalarij pōt fieri in inſtāti.⁊ tūc q2 ad⸗
uocatus cenſet fauorabilior,debet ei ſalarium
interim.Qn̄qȝ ex vtraqȝ pte eſt aliqd inſtāta⸗

ibi extra de teſti.
qꝺ poſt elapſas
oēs dilatiōes ad
ꝓbandū,pn̄t fieri
ꝓbationes ꝑ cō⸗
feſſionē aduerſa⸗
rij.⁊ ibi ampliat
iſte,vt hoc proce
dat ēt poſt inia3.
ꝓ quo alle.gl.j.in
l.Julia.ff.ꝺ con⸗
di.inde.⁊ i alle.c.
vltra tertiam.vbi
refert Card.ſe de
facto obtinuiſſe,
qꝺ publicatis at⸗
teſtationibꝰ poſ
ſunt fieri de facto
poſitiōes,ēt ſup
articulis ſup qui
bus nō pn̄t ꝓdu⸗
ci teſtes ad ꝓban
dū ꝑ.c.j.ꝺ ꝯfeſ.li.
vj.⁊ ꝑ dictū Jnn.
vbi.ṡ.dixi de hoc
diffuſe i addi.ad
Lanfrā.de oria.
in.c.qn̄ ꝫ.§.con⸗
feſſiones.nu.xxv.
verſ.vidimꝰ.ṡ.in
verſic.ꝓbationis
extra de ꝓbatio.
⁊ Alex.ꝯſi.xxxv.
colu.iij.volum.j.
Celſus.

a ¶Rūdeo.Etiā
nō valet cōſtitu⸗
tio ꝓcarij,vl' retē⸗
tio vſuſfructus.
idē expreſſe per
hanc.l.ȝ Bar.in
cōſi.inci.Nic.⁊ in
l.Titia.i vlt. col.
ff.de verborum
obliga.

b ¶Dominium.
An ex ꝯtu inuti
li trāſferat dn̄iū,
vel poſſeſſio.vide
Bar.latius ꝙ ali
bi.in.l.j.§.ſi vir
vxori.ff.de acqui.
poſſeſ.⁊ Bal.in.l.
nō dubiū.ṡ.de le
gi.⁊ in.l.multū.ī.
ſi qs alteri vel ſi⸗
bi.adde ꝙ vbi cō⸗
tractꝰ eſt inutilis
reſpectu ſtipula⸗
tionis,nō tranſ⸗
fertur nec poſſeſ⸗
ſio,nec dominiū.
text.eſt ſingul.in
l.emptor.ff.de a⸗
qua plu.arcen.ſe⸗
cundum Angel.
in.d.§.ſi vir.quod
bene nota.an au⸗
tem contrahens
poſſit tūc venire
contra cōtractū:
vide Bald.in.d.l.non dubium.facit.l.ſi pecuniam.ff.de condictione
ob cauſam. And. Barba.

c ¶Aduocatus fiſci.Vide Bald.not.in.l.ſi furioſi.ī.de nup.vbi dicit
quod aduocatus pauperum non debet habere ſalarium.